

ЛЕГЕНДЕ БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

Војин Машић

*Универзитет у Београду
Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“
у Београду*

*Лејенде Београдскої
универзитетїа*

*Војин Мајић
1911–1999*

Каталої изложбе

БЕОГРАД
2008

Леїенде Беоїрадскої универзїїейїа

коло 2

књига 4

Програм *Лејенде Београдској универзитету* дугорочни је циклус изложби и предавања у оквиру кога Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ у Београду настоји да представи националну научну баштину кроз личне и стваралачке портрете истакнутих професора који су чинили академску заједницу наше престонице. Богате професионалне и ванпрофесионалне биографије којима су обогатили духовни живот свога народа, свакако су основна препорука за улазак у „друштво одабраних“.

Приликом избора личности првенствено тежимо обрнутој хронологији како би савременици: студенти, пријатељи и колеге, били ти који ће живим сећањима, из различитих углова осветлити централну фигуру нашег програма, То никако не значи да овим програмом нећемо обухватити и давно преминуле професоре о којима се подаци налазе у архивама, споменицама, историјама културе или науке и колективном памћењу академске и шире јавности.

Међу одабранима, незаобилазно ће се наћи сви који су, држећи предавања на светским универзитетима или конгресима, домаћу науку учинили међународно признатом, они који су своја предавања у земљи обогатили европским достигнућима као и они које су због стручности, ерудиције и особеног начина излагања, радо слушали студенти свих наших факултета. Најзад и они, чије су животне приче уз све наведено, у неком смислу, биле ванстандардне.

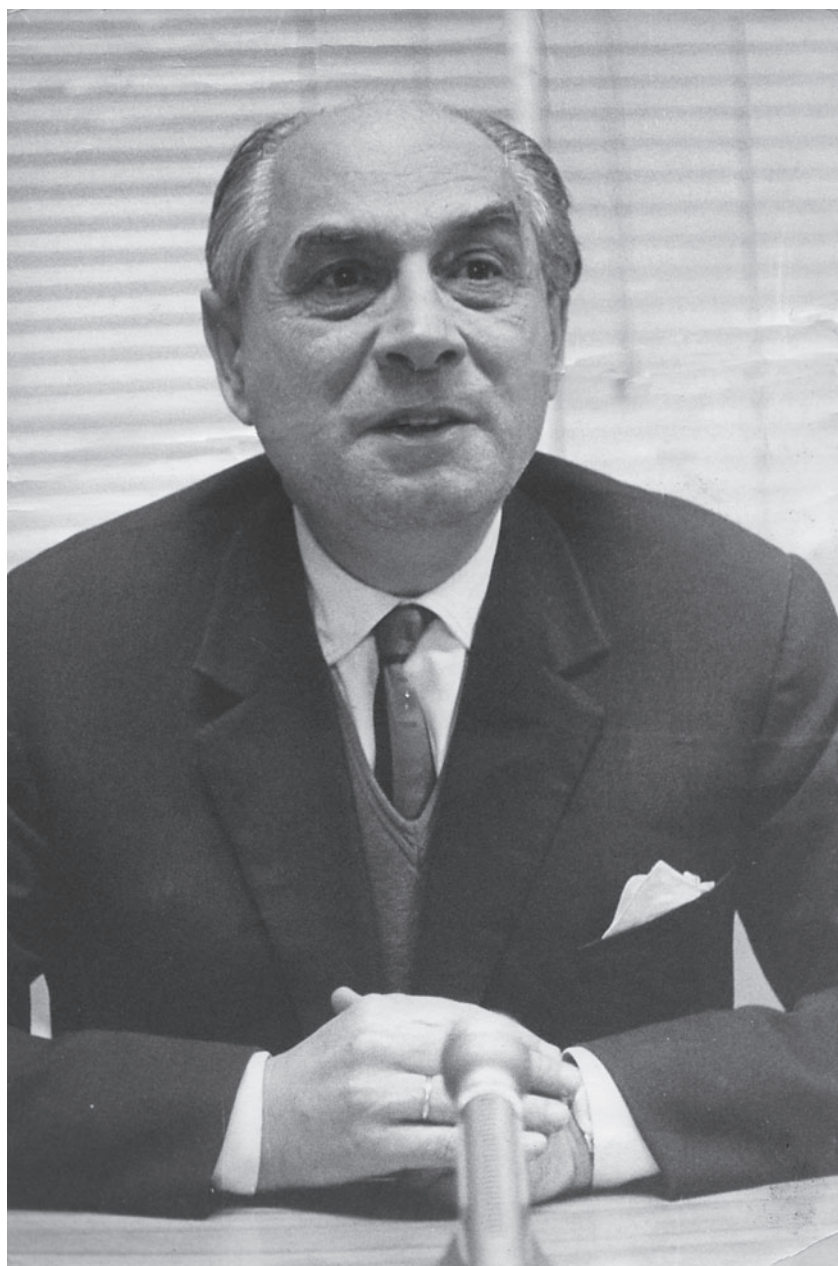
Изложбе имају задатак да визуелно илуструју живот и рад одабране личности преко фотографија, преписке или рукописне заоставштине а пре свега штампане грађе, из фондова првенствено наше Библиотеке. Када се ради о том публикованом материјалу, изложбе обухватају само избор из расположивог, а тај избор диктира тематски али и просторни и естетски критеријум. Изложбе чине подлогу за даља вербална осликавања.

Каталози, који прате изложбе, првенствено су писани траг о њиховом одржавању али и нека врста дестилованог пресека кроз животни и радни пут одабране личности који нужно садржи њену селективну библиографију, обимом најчешће ширу од посетиоцима изложбе предоченог материјала, као и важне биографске податке.

Предавања која се организују током трајања изложбе, нису замишљена као сува и строго академска валоризација научног доприноса наших угледних професора већ, ако је то могуће, као топло, људско, оживљавање сећања најквалификованијих и најближих сарадника и пријатеља. Њихове личне успомене на контакте са *лејендама* уносе у представљање онај жељени, присни тон, а највиша упућеност учесника у „тему“, неопходан академски ниво. Уколико живих „сведока“ нема, у том случају, бирају се учесници који су у својим истраживањима значајно место посветили професору који је предмет наше пажње.

Критеријум за избор личности увек је примарно диктиран важећим ставовима научне јавности, квалитетом грађе коју на изложби можемо да презентирамо али и незаобилазним личним наклоностима које су, упркос жељи за објективношћу, подложне свакој врсти критике.

Замисао организатора јесте да се на сваке две године текстови излагања штампају у Зборнику, чиме ће се поступно исписати једна, чини се најзначајнија, страница историје Универзитета, историја његових стваралаца. Прва таква публикација изашла је 2005. године, у тренутку када је прослављена стога годишњица Закона о Универзитету у Београду. Друга треба да изађе по завршетку ове изложбе и програма посвећеног проф. Матићу.

ЗАШТО И КАКО О ВОЈИНУ МАТИЋУ?

*„Смисао животоа се истражи а живото
иради као кућа. Ништо није унапред
дато ништо је ван нас“.*

Војин Матић

Професор Војин Матић био је тиха, упорна, уздржана, затворена и господствена личност, екстремне тананости и велике енергије. Бечки и београдски студент, по образовању је био лекар - неуропсихијатар а по интересовању и у пракси психотерапеут психоаналитичке оријентације, у своме послу пре свега заинтересован за децу и младе.

Психоаналитички је истраживао и фолклорне обичаје, народне песме, митолошке фигуре и народна веровања. Био је писац, прозни и драмски. Говорио је најмање седам страних језика, преводио, волео и умео да слика и сав тај „садржај“ носио скромно, као да је у томе његов лични удео био занемарљив. Да ли због свих знања која су га красила или због личне питомине којом је зрачио тек, његови студенти су њега звали „тата-Мата“ а себе „Матићевци“.

У свему што је писао, било да су стручни текстови, књижевна есејистика или белетристичка, промицало је нешто, како сам каже: .. „љубитељско, далеко од професионалног“.

Упркос различитим турбуленцијама и на личном и на професионалном плану, проживео је, како је говорио: „Леп живот у коме је углавном радио оно што је волео“.

За собом није оставио томове написаних књига али је присуством у научној, стручној и књижевој периодици код нас отварао читав низ значајних питања како из ужих струка – психијатрије, психоанализе, психотерапије и психологије тако и из многих бочних области које су га интригирале. У европским психоаналитичким круговима име Браца Матић, како су га пријатељи и колеге често звали, отварало је сва врата.

По много чему је био пророк у своме селу - упркос селу. Ишао је далеко испред времена и за живота је због тога имао знатне неприлике. Постхумно пак, целину његовог стваралаштва, узак круг одабраних познавалаца код нас али и широм Европе, без сумње, веома високо вреднује.

Неколико година је био асистент на Медицинском факултету а потом прешао на тек основану Катедру за психологију Филозофског факултета. Ту је, на одсеку за клиничку и дечију психологију, предавао два предмета и увео још два. Учествовао је и у оснивању Више дефектолошке школе,

Више школе за социјални рад и Дефектолошког факултета. Правио је програме рада свих тих институција и предавао у њима као и на Факултету политичких наука.

Али, утемељитељском делатношћу није се бавио само код нас. Према наводима Тамаре Штајнер Поповић, у Варшави је основао установу која се бавила душевним здрављем младих а у Барселони, у време Франка, положио темељ за развој психоанализе у Шпанији.

Са великом посвећеношћу и љубављу образовао је младе психоаналитичаре и са једним бројем својих ђака и истомишљеника из других струка 1953. г. је основао „Медицинско педагошко саветовалиште за децу и омладину“. То је била његова велика професионална љубав и можда је баш зато, као институција, стекло статус огледне установе, јединствене у овом делу Европе али и шире. На жалост, упркос сјајним резултатима, након десетак година постојања, оно је распуштено, уз образложење да „нашем друштву није потребно“. Стручни разлози су, као и у многим другим ондашњим али и данашњим приликама, узмакли пред неким другим. Горчина којом је професор Матић испуњен због овог пораза као да је имала функцију одмазде за задовољство доживљено у раду са Саветовалиштем.

Своја знања у матичној струци, широко образовање и ономогућеност да се бави пацијентима, Матић је преусмерио ка новој области. Кроз палеопсихологију приступио је психоаналитичком изучавању „детињства човечанства“ и ту не само да је испољио завидан ниво научне зрелости него је учинио и значајне помаке на овом пољу.

Иако је за свој предани рад добио извесна признања у земљи, свакако да му је много значило што је од Светске психоаналитичке организације (International Psychoanalytic Association), на конгресу у Сан Франциску 1995, добио награду и сертификат за изузетан допринос психоанализи.

„*Рејко човек има срећу да доживи да му се испуни сан, а нисам веровао...*“, коментаришао је тада. Иза испуњења сна стајала је огромна истрајност не само у раду него и у настојању да се савладају отпори засновани на вулгарном ресантиману.

Да научни допринос и хуманитет овог вансеријског „учитеља“ не би „*ирекрио рузмарин, сњејови и шаш*“, јер уобичајени и неизлечиви немар наше културне средине према ствараоцима који у њој делују доприноси забораву, одлучили смо да целим овим програмом скренемо на професора Матића пажњу свих оних који о њему јесу или нису нешто знали.

Овај каталог је писани траг о одржавању изложбе и углавном следи њену топографију.

Изложбени материјал је груписан у три општа и неколико посебних тематских кругова. Кроз **Приватност** представљамо документе и фотографије које илуструју детињство, младост, школовање, породични и лични живот као и награде и признања која је Матић стекао за живота.

Професионални и стваралачки пут чини више одељака. **Психијатријски, психотерапеутички, психоаналитички и универзитетски рад** показаше обједињено радове из психијатрије, психоанализе и психологије с обзиром на то да је стручна линија разграничења међу њима веома танка. Принцип по коме их представљамо је хронологија њиховог настајања. **Палеопсихологија** као самостална област, показује избор из тематски припадајућих радова. Засебно место има **Књижевни рад** професора Матића који ће га представити као драмског и прозног писца, мемоаристу,

хроничара и есејисту. Под насловом *Остали радови* окупљен је један број текстова које је написао на различите друштвено актуелне теме. Таквих је било далеко више, но многе од новина у којима су објављени наш фонд не садржи а многима сигурно нисмо ушли у траг. Коначно, иако није репрезентативна област његовог интересовања, и *Преводилачки рад* ће добити своје засебно место као илустрација ширине духовног захвата ове личности. За крај, *Писали су о Матићу* је назив одељка који треба да упозна заинтересовану публику са рецепцијом Матићевог рада и текстовима који су писани о њему.

Библиографија Матићевих радова у овом каталогу ограничена је на фонд Универзитетске библиотеке сем у случају две библиографске јединице, за које смо сматрали да их не треба заобићи те су као приватни примерци укључене у корпус његових радова. Свакако да је могуће да смо направили пропуст и неке јединице изоставили иако их Библиотека има. У сваком случају, овај програм и нема као своју основну претензију, исцрпне библиографије одабране „легенде“ већ је то само један од неопходних елемената потребних да се сачини макар овлашна скица за портрет, овога пута професора Војина Матића.

ВОЈИН МАТИЋ И ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Најмлађи од пет пионира психоанализе у нашој средини (пored Николе Поповића, филозофа, Николе Шугара, аналитичара, Хуга Клајна шекспиролога и Владислава Клајна, психијатра), Војин Матић је почео своју професионалну каријеру као неуропсихијатар, афирмисао се као психотерапеут, дидактички аналитичар, врхунски стручњак за психопатологију детињства и младости, као професор на Одељењу за психологију Филозофског факултета, да би пуну афирмацију добио као аутор оригиналних радова из области културне антропологије односно палеопсихологије.

У првим послератним годинама – 1946 г. почиње Матићева универзитетска делатност, најпре као асистент проф. Вујића на Медицинском факултету, предавач на Одсеку за дефектологију Више педагошке школе. Стипендија Светске здравствене организације коју је добио 1948 год. за специјализацију у Паризу, начинила је значајну прекретницу у његовом професионалном животу.

У то време дечје психијатрије није било, а Матић је у Паризу поред сусрета са научном метрополом, радећи поред чувеног *Ејера*, првог професора дечје психијатрије и са *Лебовисијем*, *Дијайкином*, *Нахџом*, и принцемом *Мари Бонайарџи*, постао члан једне истраживачке породице у оснивању. *Ана Фројд* и *Меланија Клајн* већ су заузиле своје доминантно место у овој области. Проф. Матић је у „Француској школи“ нашао оно за чим је трагао и што је највише одговарало његовом осећању и поимању ствари. Реч је о психолошкој оријентацији према којој психички поремећаји одраслих, а исто тако и деце, нису последица оболења мозга, већ породичних и међуљудских односа. Боравак у Паризу значио је, после активности у Београдској психоаналитичкој групи у споменутој „четворци“ и аналитичког искуства код проф. *Шујара*, поновни сусрет са психоанализиом.

Следећа деценија (1953–1963) изузетно је значајна у професионалној историји проф. Матића. Напустивши асистентско место на Медицинском факултету, у тренутку када је требало да буде унапређен у звање доцента (ради продужених неспоразума са проф. Вујићем), проф. **Матић, оснивањем Медицинско-педагошког саветовалишта ствара пионирско гнездо, јединствено не само у Југославији већ и у овом делу Европе, у коме се мултипрофесионална екипа састављена од психолога, психија-**

тара, педагога и социјалних радника бавила психопатологијом деце и омладине на психодинамским основама, паралелно са високом обуком особља. Сви чланови екипе морали су да буду обучени као дијагностичари, терапеути и саветници. Психолози и психијатри пролазили су школску анализу, а тимски састанци и групна супервизија су први пут у нашој професионалној средини овде уведени, као и деџи пројективни тестови, психотерапија игром и цртежом. Школска анализа сарадника Саветовалишта дала му је профил **прве школе** за психоанализу у Србији али и целој тадашњој држави, па и шире. Из тог времена потиче придев „МАТИЋЕВАЦ“ који до данашњег дана са поносом носи већ трећа односно четврта генерација његових „потомака!“

Но, све што је добро, корисно и напредно не мора увек да буде и радо и позитивно прихваћено, од оних „других.“ Саветовалиште је постало мета оштрих критика а Матић анатемисан због коришћења тестова које је први увео у психодијагностичку батерију, а који су оцењени као декадентне „капиталистичке“ технике испитивање деце, али пре свега као психоаналитичар, представник неприхваћеног, западњачког начина размишљања о психичком функционисању човека. У то време, у тој области, проф. Матић је по стручности, врло вероватно најача фигура на том пољу, што је могло да буде угрожавајуће за колеге са ривалским амбицијама. Саветовалиште је укинута, а његови високо квалификовани чланови „распоређени“ у три различите здравствене институције.

Једна од занимљивих и веома значајних животних коинциденција је чињеница да је проф. Матић само годину дана по оснивању Саветовалишта, своју професионалну деланост започео на Филозофском факултету, 1954 год. Почевши у својим четрдесетим годинама поново као асистент, током 27 година које су уследиле, увео је четири клиничка предмета: *Општи психопатологију, Психопатологију дејинствва и младости, Менталну хипохију и Психотерапију са психолошким савешовањем.*

Огромно знање и искуство које је протеклих година стекао преносио је студентима, остајући све време веран Психопатологији детињства и младости, предмету који је приоритетно волео и водио. Био је шеф Клиничке катедре до свог пензионисања (1979г.) у звању редовног професора. Чињеница је међутим, на жалост и то, да је и током свог рада на Одељењу за психологију, мање или више испољен, доживљавао од неких колега анимозитет који је имао исто корење као горе споменути, при чему га је, истини за вољу, време у знатној мери утишало.

Шта казати о проф. Магићу као предавачу? Био је непогрешиво тачан у доласцима на час (увек је држао „у пару“ два часа без паузе) и одласцима. Исто је било и за испите. Он свакако није спадао у бриљантне, чак ни одличне предаваче. Говорио је најчешће шетајући између катедре и клупа (много ређе за катедром), доста тихим гласом, предавао је са дигресијама повучен асоцијацијама, враћао се међутим, непогрешиво на основну мисао, и ко је био подстакнут да га прати, имао је прилику да живи. Успевао је тако да упозна своје студенете не само са тешко сагледивим лавиринтима људске психопатологије, већ им је пружио могућност схватања психоаналитичке теорије и праксе од Фројда до Хартмана и его психологије. Богатство знања које је имао, нештедимице је предавао својим студентима.

Магићева толерантност као предавача и као водитеља дискусије, у шта се час наставе неретко претварао, а био је спреман да саслуша и прихвати приговоре и критике студената који су се противили психоаналитичким поставкама, дајући им право да имају своје мишљење, долазила је до

изражаја и код Матића – испитивача. Био је професор „и оних који умеју да мисле друкчије,“ што није подразумевало и да не знају оно што је било кључно за област коју је предавао и испитивао. **На испитима** се често чинило да је проф. Матић „отпловио“, да кандидата не чује и његово излагање не прати. Затим би изненада поставио неко потпитање које би показало да је он не само присутан, већ да током студентовог излагања дубоко асоцира. Питање би задирало у суштину ствари и показало његову пуну ангажованост за време испита. Након само површних сусрета и комуникација на предавањима, проф. Матић би понекад на испиту, дакле, у суштини при првом директном контакту са студентом, поставио испитно питање које је било суштински, лични проблем кандидата. Проф. Матић није био свестан тога док му нисам скренула пажњу на то па је договорено да му „сигнализирам“ када се то догоди, с обзиром да сам водећи вежбе знатно боље познавала студенте, да би одмах заменио питање.

Један од специфично занимљивих случајева био је када је једној студенткињи поставио питање „Психолошки проблеми прихватања трудноће?“ Кандидатакиња је поцрвенела, запањила се. Одговор је био коректан, а после испита је признала да је на факултет дошла право са гинеколошког прегледа који је показао да је трудна. О томе осим гинеколога и ње није нико знао. Било је доста сличних ситуација. У једном случају проф. Матић је поставио питање: „анорексија“. Студенткиња је била инхибирана, на шта је проф. Матић, сада већ упознат са својим „натприродним даром“ рекао: „Нисам ваљда нешто погрешно?!“ Студенткиња је почела да одговара и кроз дијалог, у коме је било пуно Матићевих интервенција које су доводиле до увида, студенткиња је на основу свог испитног питања сагледала властиту проблематику. Слично су „на право место“ неретко била упућена питања у вези са интелектуалном инхибицијом, фобијама, опстипацијом. Рецимо на питање „прелазни објекат“ студенткиња је изненађено погледала професора и уз питање „Одкуда ви то знате?“ отворила лево стиснуту шаку и показала малог гуменог мишића кога је скривала. Уз спонтани смех присутних колегиница и колега, испричала је причу о свом мишићу, од кога и када га је добила, када се не одваја од њега..

У оквиру испита понекад је било јако необичних догађаја, па дајем два сасвим различита примера:

1). студенткиња добија на испиту „мршаву“ шестицу. По осталим оценама види се да је солидан студент али, ако падне из овог предмета, губи годину. Проф. Матић јој каже: „Упишите годину са овом шестицом, али, после тога, молим вас, поништите испит и у следећем року дођите са знањем које је најмање за осам!“ То се и десило, с тим што је добила деветку 2). Студенткиња добија на испиту девет јер је одлично знала. После извесног времена враћа се у кабинет и каже да хоће да поништи испит. Проф. Матић изненађен каже „Па, колегинице, то је одлична оцена!“, она каже: „Да, али ја хоћу да завршим студије са просеком десет што ми ова оцена квари! Уосталом зашто сте ми дали деветку када сам све знала?“

Очигледно мало изнервиран, али под пуном контролом, проф. Матић узима од ње индекс, прецртава оцену и уписује десетку уз коментар: „Знали јесте, добро сте репродуковали, жао ми је али добрим делом нисте разумели оно што сте научили. Све најбоље колегинице.“ Студије је завршила са просеком десет.

У целини, на испитима је више ценио умерено знање и добро разумевање, него „набифлаано“ знање и површно разумевање. Зато су оцене које је давао, понекад биле и самим студентиома „неразумљиве“ и у случајевима када су биле високе, преко њихових очекивања.

Један од примера његове ширине и толерантности био је када ми је сугерисао да докторску дисертацију радим без његовог менторства уз образложење да сам искусан и зрео професионалац, да је тема трајно актуелна, али је методологија из домена који је њему недовољно близак и у коме је кандидат „већи зналац.“ Тако је и било.

Његови учбеници, односно скрипта, можда су школски пример како не треба писати класично, школско штиво међутим, и данас колеге које давно више нису почетници, у тим текстовима, могу да нађу праве бисере и одговоре на бројна питања.

Током свог рада на Одељењу за психологију менторисао је бројне дипломске радове, магистарске и докторске дисертације, како београдским студентима психологије тако, током времена и оним из Новог Сада, Скопља, Ниша, Сарајева..

Један од примера његове професионалне активности свакако је аналитичко-дидактичка група коју је током три школске године (1980–1983) водио са осам психолога и једним психијатром, једанпут недељно, од којих су њих шест, под различитим временским околностима, редовно долазили „Фићом“ или „Дијаном,“ из Ниша. Из те групе ентузијаста сада су Спасенија Ђеранић и Снежана Видановић ванредни професори, прва на Сарајевском факултету а друга у Нишу. Весна Ањелковић је доцент у Нишу, Стојанка Стефановић, бивши асистент на Психопатологији детињства и младости у Београду сада је лиценцирани аналитички психотерапеут за децу и одрасле у Мелбурну а Грозданко Грбеша је редовни професор, психијатар у Нишу.

Предавања, округле столове, едукативне семинаре проф. Матић је држао не само на Филозофском факултету него и у низу других институција како у Београду, тако и у другим градовима у Србији и у другим републикама бивше Југославије. Оно у чему је такође био пионир било је што је у нека, сада већ далека времена, 1960–1970, доводио у Београд европске психоаналитичке величине као што су на пр. Лебовиси, Диаткин, Морено, све у време када је ретко ко знао шта је психодрама, која је уосталом и у Европи била још у повоју.

У Француском културном центру (1969?) Лебовиси држи предавање о достигнућима Плеј-терапије, при чему истиче јединственост терапијског рада са мајком која у крилу држи бебу. У то време у плеј-терапијској соби са једносмерним огледалом, у Психолошком саветовалишту Школског диспанзера тадашњег Дома здравља „Борис Кидрић“, др. Славка Брзев-Манчић, једна из групе прве генерације „Матићеваца“ већ је примењивала овај вид психоаналитичке терапије маме и детета, захваљујући ономе што је проф. Матић научио од Лебовисија, а она од проф. Матића.

Шта још рећи о проф. Матићу?

Био је већ неколико година у пензији. Једног петка пре подне у наш кабинет ушао је колега „неклиничар“ (проф. Панта Ковачевић), да нам уз широки осмех каже: „Боже, годинама смо били на истом Одељењу а тек сам синоћ, када сам срео проф. Матића на обали Дунава, где смо два сата шетали и дивно се испричали, разумео зашто себе називате „МАТИЋЕВЦИМА.“

Када је стигла вест о његовој смрти из низа спонтаних коментара, издвајам два - оба од неаналитичара: „Своје знање и културу носио је као што се носи боја очију“

„Био је и остаће институција“

Ксенија Конџић

ПРИВАТНОСТ

Војин Матић је рођен је 25. јула 1911. године у Великом Бечкерекy (Зрењанин), као једино дете у лекарској породици, од оца Михајла Матића родом из Опова и мајке Наде Коко из Панчева. Рано Матићево детињство смештено у време Првог светског рата, обележиле су честе промене

Војин Матић на други рођендан

Михајло Матић је гимназију учио у Загребу и Новом Саду а студирао медицину у Пешти као питомац Текелијанума. Говорио је немачки, мађарски, румунски, био је друштвено и политички веома ангажован. Петнаестак година је управљао жупанијском болницом у Великом Бечкерекy али је 1934. године поднео оставку „због несавесности потчињених чиновника, економа и магационера који су вршили малверзације у болници“.¹ Као велики стручњак за унутрашње болести, увек спреман да помогне, међу суграђанима је био познат као доктор Миша. Умро је у 67-ој години у својој кући у Зрењанину у ул. Петра Бојовића бр. 15 у коју се уселио још 1912. г. Сахрањен је на Томашевачком гробљу.

Др. Михајло Миша Матић (1883–1950)

¹ Из животописа Михаила Матића у рукопису (породична архива), куцано ћирилицом на машини.

пребивалишта. Наиме, као војни лекар, отац је имао многе прекоманде па је породица живела у Марибору, Саски, Панчеву, Белој Цркви и Бечкерку. У Панчеву, где му је живела тетка, чак је неко време ишао и у основну школу и то мађарску јер друге није било. Тако се Панчево у његовом сећању „угњездило“ међу топле и пријатне слике из детињства.

„Касније, кад је теча умро, продужио сам да одлазим тамо, и још много распуста провео сам купајући се на Дунаву. То је била моја друга кућа и много сам волео све те старе рођаке које сам покушао да опишем у својој првој приповеци“²

Околност да је школовање започео на мађарском била је само једна у низу сличних које су га наводиле на учење страних језика. Осим што је уз мајку, делимично немачког порекла, научио у детињству немачки, био је како видимо принуђен да врло рано научи и мађарски.

Војин Матић са мајком Надом Матић

Медицински факултет у Бечу, где је Матић студирао

Уз гувернанту Рускињу, која га је подучавала француски, научио је и руски. Током гимназијског школовања, на приватним часовима, научио је енглески. Двомесечни боравак у Пољској 1932. г. у оквиру размене студената био је довољан да овлада и пољским а 1936. у војсци, у поморској војној бази у Боки Которској, научио је италијански код неког католичког свештеника.

Тај „мултилингвизам“ за резултат је имао и неке преводе за нашу културу значајних аутора и дела, али пре свега изузетне контакте које је Војин Матић остварио са научницима широм света.

Гимназију је завршио у Бечкерку као осредњи ђак зато што је добро учио само предмете које је волео. Иако је већ у раној младости показивао интересовање за уметност у ширем смислу а посебно за књижевност, сликарство и музику, родитељи су га послали у Беч, на студије медицине.

² Војин Матић, *Моји животи*, Нови Сад, 1985, стр. 58

У таквом избору, мада сав окренут хуманиори, он је ипак пронашао себе јер је још од најраније младости, након сусрета са Достојевским, почео да решава загонетку психолошког у човеку. У Бечу који је у том моменту био светска психоаналитичка метропола, први пут се срео са Фројдовом књигом *Психопатологија свакодневне животије*. Све ове околности утицале су на Матића да интересовање у оквиру медицине фокусира на психоанализу и да касније специјализира психијатрију. Занимљиво је међутим да, иако је родоначелник психоанализе који га је делом „инфицирао“ становао преко пута Матићевог бечког пребивалишта, Матићу никада није пало на памет да покуша да потражи или упозна Фројда. У зрелим годинама то објашњава врстом гордости иза које је стајала потреба да све у животу уради сам.

Осим студија, у Бечу је са друговима Момчилом Катанићем и Савом Темером обилазио музеје, позоришта и концерте. Сате је проводио на четвртој галерији бечке Опере где је стојећи неке представе одслушао и по неколико пута. Од музичара, посебно је волео Вагнера и сматрао да Хитлеру, међу толиким злочинима, на душу треба ставити и тај, што је за своју идеологију инструментализовао уметнички чин овог изузетног композитора.

Због економске кризе, 1932. г. морао је да прекине студије у Бечу и да их настави на београдском Медицинском факултету.

После плејаде сјајних бечких професора који су му интересовање усмерили ка психијатрији, тај предмет му је у Београду предавао проф. Лаза Станојевић – један од првих управника неуропсихијатријске војне болнице у Аустрији и истакнути стручњак у овој области. Осим у стручном погледу, проф. Станојевић је и као личност био занимљив па се Матић није поколебао у опредељености за ову грану медицине.

Лаза Станојевић (1883–1973) је студирао и специјализирао медицину у Пешти и Бечу. Објављивао је стручне радове на немачком и српском језику, био професор на нашем Медицинском факултету.

На Медицинском факултету у Београду Матић је дипломирао 1936. г.

Београд тога времена у његовим сећањима био је леп, ушущкан, брижљиво чишћен град начичкан кафанама којих је у неким улицама било више него кућа. Иако је у поређењу са Бечом Београд био паланка, Матић га је веома заволео.

„Ми медицинари, становали смо углавном на Чубури, од Славије и даље. У варош смо ишли трамвајем јединицом, која је полазила од Калемегдана, па Васином, Тргом Републике, Теразијама, Славијом, затим Светосавском, Катанићевом, Маршала Толбухина и натраг. Прва кола плаћали смо динар а друга пола динара.“³

И као београдски студент био је разапет између обиља могућности за разоноду које су му се нудиле. Културна понуда није била као у Бечу али, прилика за разоноду је било на претек. Волео је весело друштво и пијанке али, вероватно као дете из „добре куће“, није баш имао храбрости и да се

³ Исто, стр. 66

опија. Био је у процепу између жеља да испроба понуђено и страхова да жеље задовољи. Ипак, уклапао се са друштвом и понекад су га на теревенкама чак доживљавали као пијаног што је њему веома годило.

Разгледница Београда из тог времена
- Теразије са трамвајем који је ишао од
Славије до Калемегдана

Време Матићевог повратка у земљу обележено је политичким превиранима која су настала након убиства краља Александра у Марсеју. Његово младалачко виђење Европског погледа на Балкан и нашу земљу, и данас може да се третира као објективно.

„1934 године убијен је краљ Александар и као да нека мучна слутња пролете светом. Поново атентат као и 1914. на Франца Фердинанда, поново је у питању једна балканска земља, поново они моћници којима је ишло у рачун да се ништа не мења, изузев што ће сами прогутати коју колонију, избацити неког од ривала, или „заштитити“ каквог суседа у опасности. Већ сто и више година говорили су о Балкану као непожељном делу Европе, који је у ствари већ Исток, са свим његовим познатим негативним особинама. Постоји чак и један посебан речник којим се користе такви силници у односу на оне који хоће да наруше њихов мир, а који је зачињен dobrим дозама агресије и пакости: бандити, крадљивци, краљоубице, терористи...источњаци, варвари, дивљаци и“⁴

Војин Матић са оцем у Петроварадину
1939. г.

Одмах по завршетку студија добио је посао лекара волонтера, касније лекара – надничара без уговора, на Клиници за неуропсихијатрију. Међутим, већ на студијама уочава да се на неуропсихијатрији код нас суштинска пажња посвећује неурологији док је психијатрија у сенци. На специјализацији, коју завршава пред сам рат у Београду, што се наставног програма тиче, ствари су стајале исто.

Током свих година студија и усавршавања, Матића је издржавао отац.

Као лекар специјализант упознаје се са колегиницом, др. Вером Живковић, којом ће се убрзо и оженити. Била је старија од њега једанаест година.

У књизи „Моји животи“, говорећи о њој, он пред читаоцем отвара све димензије тог односа, од његовог настанка до краја. Не скрива своје почетно оклевање да се веже за неку жену плашећи се непознатог али не скрива ни присутно осећање „дефектности“ због одсуства емоционалног иску-

⁴ Исто, стр. 67

ства. Јасно говори о Вериној решености да се са њим зближи и свом пасивном прихватању да буде уведен у тај однос и доцније брак. Не скрива своју фасцинацију њеним пореклом, раскошним станом и чињеницом да га је увела у „право београдско високо друштво“. Као јединац у родитеља, очекује њихов велики отпор према том браку и када се све завршава само њиховим благим незадовољством, он бива умирен.

Тај брак, у коме Матић тражи „ослонац, мајку, а она ...дете којим ће владати“⁵, траје као суморна симбиоза скоро петнаест година. Завршава се драстично - Вериним самоубиством: „Нисам се осећао крив за Верину смрт и било ми је тешко што је све морало тако да се заврши“.⁶

У овој исповести коју пише, зрели Матић не улепшава слику о себи. Не хаје што га читалац на тренутак види можда као слабу, малодушну, несигурну личност, препуштену матици да га носи, уплашену пред животом, неспремну да преузме одговорност. Без цензуре износи факта о себи и већ та чињеница одмах намеће дилему – може ли то доиста слаба личност?

„Ко се боји живота не може да се пробуди, а ко смрти тијај не може да заспи“, каже Матић у потпуно другом контексту, говорећи о својој страсти одуговлачења и о томе да му је још од школских дана недостајало „чувених четврти саћа сна“.⁷ Ипак, у светлости претходних недоумица, ова његова опаска је индикативна.

Други светски рат, од 1941. године, проводи као лекар заробљеник, депортиран у заробљеничку болницу у логору у Берлину. Тамо замењује болесне лекаре радећи највише са Французима. У Немачкој остаје четири године дочекавши и пад Берлина. О тим годинама, људима, призорима и свом доживљају бомбардовања града написао је читав низ живописних страница.

Бомбардовање Рајхстага

*„Да ћу ја, немачки ђак, који је пре говорио немачки него српски и чија је баба и оловина шире породице била немачкој порекла, толико омрзнути Немце да ћу се радоваћи бомбардовању Берлина и иледајући их како се гладни и поцејани шуку око стрвина коња које су секли и јушали, да ће ми се чинити праведно то што их видим по логорима, то никад раније не бих поверовао. А шта мржња појавила се са доласком Хитлера на власт још док сам био у Бечу и расла је како се рај приближавао крају.“*⁷

⁵ Исто, стр. 74

⁶ Исто, стр. 144

⁷ Исто, стр.95

Матић у Берлину 1943.

Као све изразите индивидуалности и личност Војина Матића чиниле су и контроверзе. Тако је он од 1930. године, попут многих истакнутих српских интелектуалца, научника и писаца, али и свога оца, пришао масонерији.

Зашто овај податак сврставати у контроверзе? Разлози за то су свакако моћ, која се приписује слободним зидарима данас као и у време њиховог успона, пре Другог светског рата и тајност те организације уз коју иде и питање: има ли разлога да не буде јавна уколико су начела на којима почива одиста хумана. Вео тајне међутим, којим је масонерија обавијена, неспорно спада међу оне мање прозирне.

У сваком случају Матић је најпре био члан масонске ложе „Аурора“ у Вршцу. Године 1940. Велика Ложа „Југославија“ је „самоуспавана“ и тек пола века касније, на захтев чланства из земље и дијаспоре, Уједињене Велике Ложе Немачке су 23. јуна 1990. године у Београду „унеле светлост“ у Велику ложу „Југославија“. У раду те обновљене Велике националне ложе учествовао је од првог дана Војин Матић да би од 1991. до 1995. године био заменик великог мајстора. Потом, одлуком годишње скупштине Велике ложе, именован је за почасног заменика великог мајстора Велике ложе „Југославија“.

У друштву са „браћом“. Први с десна Зоран Д. Ненезић.

Када је умро, сахрањен је по масонском обреду у породичном кругу, без присуства јавности. Уз ковчег су се налазиле масонске инсигније - рукавице и кецеља као саставни део обредног прибора. Овај податак недвосмислено сведочи о степену његове припадности тој организацији. Када је о верском опредељењу реч, Матић је себе дефинисао као агностика.

Повратак у земљу из пакла заробљеништва био је обележен вишегодишњом тешком личном патњом на свим плановима те је све што је доживео у заробљеништву добило другоразредни значај.

Наиме, иако већ 1946. год. добија место асистента Неуропсихијатрије на Медицинском факултету код професора Владимира Вујића, њихови односи се компликују и зато му професионални план постаје неуралгична тачка.

Родитељи, прво мајка па отац, тешко се разбољевају и умиру што он, у ситуацији већ постојеће дугогодишње брачне дисхармоније, веома те-

шко подноси. Верино самоубиство као да има функцију климакса у последњем чину те суморне петогодишње драме. Он је тада имао 40 година и како сам каже, још увек је „мучно излазио из њубершејша“. Живот је према њему тих година био јако непријатељски расположен и он се са тим тешко носио. Све је требало почети из почетка а изгледало је да неопходна снага недостаје.

Међутим, здрав и емоционално жив човек и после најтежих траума ревитализује снагу ако околности смекшају и допусте простор за афирмацију живота. То се догодило са Матићем.

Већ 1951. г. упознао је Соњу, своју будућу супругу, студенткињу медицине, овог пута једанаест година млађу од себе. Није се више плашио везивања, није се узтезао од иницијативе за блискошћу. Једини страх који је препознавао био је, да ли је и он њој потребан толико колико је она њему. На срећу, реципроцитет је постојао и 26. јануара 1952. у општини Стари град у Београду, он се венчао са Софијом - Соњом Стефановић. Прву ћерку Наду добили су 1953, а другу, Милану, 1961. Тада су становали у улици Цара Душана 11а.

„Све сам победио! Оштарасио сам се животиња у коме сам већеширао, њокојао сам мршве и ошйочео активан живой. Остйавио сам и Клинику и сукобе у њој.“⁸

По позиву проф. Борисава Стевановића који је основао Катедру за психологију, 1952. г. Матић је прешао на Филозофски факултет. Са великом радошћу је напустио атмосферу на Медицинском, иако му је у том тренутку проф. Вујић понудио доцентуру.

Прелазак на ново радно место, неоптерећено затегнутим односима, представљало је освежење за Матића. Уместо огромних амфитеатара, овде су га дочекале мале учионице у дерутној згради у Кнез Михаиловој улици, у којима је владала крајње камерна атмосфера. Он ју је додатно обогаћивао својим односом са студентима. Размештао их је да не седе уобичајено једни иза других него у круг, давао им да активно учествују на часовима, није држао сувопарна предавања. Чини се да је то била права интерактивна настава о којој се данас са толико фасцинације говори.

Убрзо затим, основао је прво психотерапијско Саветовалиште за децу и омладину и учествовао у оснивању других значајних институција што је говорило о успону његове професионалне репутације.

„Био сам свемоћан. Доживео сам у тих неколико година оно некад недостижно осећање среће да ме зајажују, да не морам људе да њодећам на себе, хвалим им се и нудим да би ме изабрали“ – пише у својој исповедној прози.

У Саветовалишту је коначно могао да примени своје схватање медицине по коме пре свега свачији живот и свачију патњу треба поштовати. Ту је могао мимоићи нове шаблоне који су стручњаке претварали у програмираних роботе који са са нејасним циљем обављају бескрајне прегледе држећи чекић у руци. Идеја да је лекар радник на траци који болеснику додаје недостајући шраф а не породични пријатељ, Матићу је била сасвим далека. Свој хуманистички, можда чак и болећиви приступ медицини, у Саветовалишту је могао да реализује а резултати су били изванредни.

Матић са ћеркама Надом (десно) и Миланом (лево)

⁸ Исто, стр. 145

Писао је, објављивао, држао предавања, путовао – професионално и приватно. Живео је пун живот.

Са супругом Соњом у Венецији 1956.

Онда је дошла 1963. г. која је значила окончање постојања Матићевог „Саветовалишта“. Институција која је била у процвату декретом је укинута као „непотребна“ а тим људи који је са великим успехом радио рабацан је на друга места.

Иза деструкције стајала је најоголењенија завист и пакост и с обзиром на то да је долазила од колега, Матићу је тешко пала. Чини се да то никада није преболео без обзира што се тај ожиљак одразио само на физиономију а никако на квалитет или квантитет његових резултата.

„Ту је био крај најбурније и најсрећније његовог живота. Остао сам без ње, клијенаша, библиотеке“⁹

То што није веровао у зло него само у неспособност да се агресивност уклопи у конструктиван живот, помогло му је да се не изгуби у кивности према онима који су га осујетили, да га не разједе мржња него да нађе супституцију и да пуним једрима крене да „окопава свој нови вртић“. Недостајали су му пацијенти, окренуо се студентима, жалио је за психоанализом али се све озбиљније бавио палеопсихологијом. Ту је сада усмерио највећи сноп својих истраживачких прегнућа јер, како је говорио: „Смисао живота је у свакоме од нас“.

Професионални успех који је Саветовалиште постигло, углед који су његови сарадници стекли за будући рад и пријатељства која су му остала за цео живот, све је то чинило чаробни напитака којим је је Матић до краја живота могао да разгаљује душу.

Културна антропологија била је ново поглавље у радној биографији. Она је мобилисала његову радозналост и истраживачки дух и пробудила до тада можда недостајућу систематичност. Обилазио је библиотеке, читао, проналазио потврде за своје хипотезе. Али, он није био истраживач усањеник. Око сваког после волео је да окупља људе како би се тема осмотрила из свих потребних углова. И за овај рад, постао му је потребан тим од стручњака из разних научних дисциплина, етнолога, археолога, теолога, историчара, антрополога...

⁹ Исто, стр.199

„За време овој свој живојшбио сам несређен и недовољно шемељан збој шоја шшо сам сшало имао шошребу да обарам шранице које су шоизане међу наукама и шрактшичним шодручјима рада.....“

Из примењене психоанализе или палеопсихологије објавио је четири књиге и читав низ текстова који су значили помак у тој науци. На подручју које је пре њега Веселин Чајкановић тако успешно обрађивао, Војин Матић је заорао нову бразду.

Предложен је за члана Српске Академије наука и уметности али је предлог пропао. Он то у својим аутобиографским забелешкама нигде не помиње али, осујећења - посебно када имају континуитет - није лако занемарити.

Ако је реч о „дневнику увреда“ у тај корпус Матићеве колеге убрајају и његов одлазак у пензију. Као да се и у тој прилици према њему поступало без довољно такта и примереног поштовања.

Међутим, међу колегама и студентима он је упамћен као неко ко је увек био спреман да помогне и чије препоруке су у свету отварале сва професионална врата.

У породици, његова супруга Соња је била стуб куће задужен за све практичне проблеме али је он био тај који је деци пружио много духовних задовољстава, ширио им видике, водио их на путовања.

Пријатељи Војина Матића причају да их је на неком стручном путовању по Италији, на које је он повео старију кћер Надицу од десетак година, када су обилазили музеје, девојчица запрепастила својим темељним познавањем сликарства. Јасно је да је Матић својим познавањем и љубављу према сликарству и посебно опчињеношћу Ренесансом, успео да „инфицира“ и дете.

У комплетирању слике о личности професора Матића, занимљиво је да је стид било једно од његових доминантних осећања. Сам је више пута писао о томе да се стидео када људи очекују захвалност од оних којима су нешто учинили, стидео се самоистицања, дисквалификавања колега, елитизма и надмености сматрајући све то недоличним понашањима и осећањима.

„Елијшсшш су одувек сумњали у шамей, морал и добронамерностш „шросшшшх“ вулуса. ... Још увек мношш верују да су шоизвани да шредсшављају оне који „шису у сшашу да изнесу и бране своја шрава“¹⁰

Критикујући ароганцију „учених“ духовито је коментарисао да не верује како је све од појаса наниже ниско и вулгарно а да је духовност оно сублимно и сублимирано. Критиковао је и ригидност друштва тврдећи да „околина одобрава само оно што и сама доживљава“.

Радио је и писао до самога краја. На жалост, различите последице које је собом донело растакање Југославије, рефлектовале су се и на његов живот. Из великог лепог стана у Душановој улици, преселио се у знатно мањи у Змаја од Ноћаја. Приликом селидбе, библиотека, рукописи и лична документација, претрпели су ригорозну селекцију. Слике истакнутих

¹⁰ Исто. Стр. ?

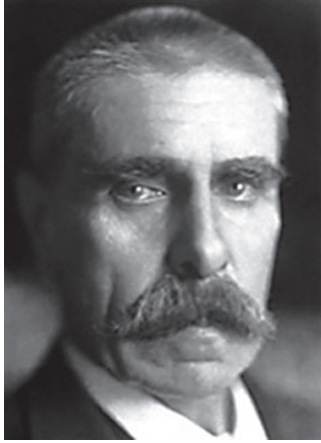
уметника које су имали у породичној збирци, морале су да промене власнике јер пензије нису дозвољавале пристојан живот. Ратови и бомбардовање доносили су велику патњу и Матић се у тим годинама се укључивао у антиратне акције.

Ипак, када се осмотри целина Матићевог живота, пада у очи чињеница да је безброј пута и на личном и на професионалном плану морао да мења сидришта. Када су стара попуштала, иако то није лако, налазио је снагу да пронађе нова и врло брзо би изгледало да су баш то она, која је он лично одувек прижељкивао. Био је чудан спој стидљивости и повучености и врло виталне адаптивности на сваку врсту „следовања“ коју му је живот донео. Уз резултате које је при том постигао, то заслужује огромно поштовање.

ПРОФЕСИОНАЛНИ И СТВАРАЛАЧКИ ПУТ

Овај одељак има за циљ да представи сву разуђеност радне биографије Војина Матића и њега самог као човека који, сем што се неизмерно повећивао основном позиву и „живео за њега“, са много страсти, љубави и добрих резултата, бавио се и књижевношћу, етнологијом, митологијом, историјом уметности или сликарством, претапајући тако љубитељско у стваралачко.

Почињемо разуме се од матичне, медицинске сфере, следећи све рукавце у које је из тог почетног образовног корпуса залазио, са позиције универзитетског наставника али и сјајног практичара, психотерапеута. Потом, кроз Палеопсихологију, показујемо Матића у области која је нека врста изведенице из претходног. Наиме, на темељу медицинско психијатријских, психоаналитичких и терапеутских практичних знања, он креће у теоријску сферу истраживања, не више микро плана - индивидуе, него општег, феноменолошког нивоа. На темељу књижевног, етнолошког, митског, или религијског наслеђа, покушава да зарони у „детињство човечанства“ - у своју и народну прошлост - тражећи у том простору вероватно одгонетку за садашњост. Његово наизглед деценијама „губљено време“ у читању Достојевског, Балзака, Леонова, Гријеа, Фрејзера или различитих лексикона, добило је свој пуни смисао. Кроз палеопсихологију, Матић је стекао сигурност и личну и научну зрелост. Ако прво поглавље осликава чисто професионални пут, ово друго је нека врста споне која везу са професионалним не прекида, али закорачује и у нешто ново, стваралачко. Кроз свој чисто књижевни рад пак, Матић нам пружа на увид властити списатељски дар који као да је имао улогу сублимације, катарзе и самоанализе, повезујући га тако са подручјем професионалног. Његов уметнички, стваралачки садржај простире се и на област сликарства. На жалост, њу ће бити могуће само назрети из тек неколико сачуваних акварела које је Матић поклатио блиским пријатељима а они су их сачували. Матићев ауторски рад и опсег интересовања видеће се и из радова који су писани на шире друштвене теме, неподводиве ни под један од наведених појмова. Најзад, преко преводилачког рада упознаћемо се и са тим умећем Војина Матића, интерпретативним, какво је у извесном смислу и поглавље на почетку.

Julius Wagner Jauregg (1857–1940.)
– професор неуропсихијатрије на
Медицинском факултету у Бечу
– добитник Нобелове награде за
медицину 1927. г.

Психијатрија, психоанализа, психоаналитичка психотерапија и универзитетска каријера

У професионалној биографији Војина Матића, који је своје интересовање за човека и његово здравље сместио у ужу област душевног здравља, могуће је пратити неколико токова. Они у почетку теку паралелно, повремено се преплићу, да би се коначно стопили у један снажан и сасвим особен стваралачки млаз.

Био је психотерапеут, психоаналитичар и палеопсихолог. То што је био универзитетски професор за подручје дечије психотерапије, омогућило му је да свој утицај прошири и створи професионалну „породицу“ не сопствених идолопоклоника, већ поклоника специфичног и револуционарног приступа овој области.

На студијама медицине започетим у Бечу (1929–1932) предавања из психијатрије слушао је код чувених професора Јулиуса Вагнер-Јаурега, неуропсихијатра и Освалда Шварца (**Osvald Schwarz** 1883–1949), доцента урологије (као поштовалац и познавалац психоанализе недељом је за студенте држао курс о психосоматским обољењима, брачним проблемима и психоанализи). Уз атмосферу у Бечу, који је у то време био колевка и центар европске психоанализе, већ постојећа клица Матићевих интересовања добила је суштинску подршку за оријентацију ка грани медицине која се бави људском психом.

У Београду 1932. наставља те исте студије и завршава их 1936. За прво запослење изабрао је Клинику за неуропсихијатрију којом је руководио професор Вујић. Ту је уписао и завршио (1937–1941). специјализацију код професора Лазе Станојевића. И на клиници на специјализацији, бива незадовољан стављањем тежишта на неурологију, јер је у центру својих интересовања имао психолошку а не физиолошку димензију људског здравља. Вероватно и због тога, он 1937. год. паралелно постаје анализант Миклоша Шугара, члана бечког и будимпештанског психоаналитичког друштва и редовни посетилац кружока који се око Шугара окупљао прво на Филозофском факултету а потом у Шугаровом стану.

Никола Шугар (1897–1945) суботичанин јеврејског порекла. Медицину је завршио на немачком универзитету у Прагу а неуропсихијатрију специјализирао у Берлину. Као школовани психоаналитичар, био је члан Бечког и Будимпештанског психоаналитичког друштва. Једно време после специјализације радио у Суботици али је 1937. прешао у Београд где је основао Психоаналитичко друштво које је окупљало тадашње ретке поштоваоце психоанализе.

По избијању рата, Шугар се враћа у Суботицу одакле као Јеврејин са породицом бива 1944. депортован и 1945. умире под нејасним околностима.

Био је ортодоксни фројдовац који је југословенску психоанализу задужио и лечењем болесника али и школском анализом и значајним бројем веома озбиљних научних радова из области психијатрије и психоанализе објављиваних и код нас и у најпрестижнијим европским психоаналитичким часописима.

Круг окупљен око Шугара, осим Матића, чинили су тадашњи декан Филозофског факултета, проф Никола Поповић, професори Владимир Дворниковић, Милош Ђурић, неки надреалисти међу којима и Коча Поповић

и други радознали интелектуалци тога времена. Године 1940. завршио је започету специјализацију а годину дана касније избио је рат. Петнаестак година касније Матић је почео самоанализу и она му је, у односу на претходно искуство, донела и неке нове доживљаје и сазнања.

За приватне „семинаре“ из психоанализе код Шугара, Матић је писао и радове. Један се бавио ритуалима уопште а други, касније, црквеним ритуалима. Ти радови нису нигде штампани нити су рукописи сачувани. Вредни су помена пре свега као илустрација за интересовање које је чекало готово пола века да се домишљено, у пуној раскоши, појави кроз Матићеве књиге из палеопсихологије.

По повратку из заробљеништва, од 1946. он постаје асистент проф. Вујића.

Владимир Вујић (1894–1953), рођен у Београду, студије медицине започео је у Паризу а завршио у Прагу. У своме раду бавио се граничним областима између неурологије, психијатрије и психологије. Први учитељ у овој области био му је, као и Матићу касније, већ поменути професор Вагнер-Јаурег. Име Владимира

Вујића помиње се у свим великим светским медицинским уџбеницима због открића ларвиног енцефалитиса, до тада непознатог у медицини. Био је добар познавалац психоанализе и нових праваца проистеклих из ње али није био њен присталица. На Вујићевим предавањима, која су и тематски и извођачки била изузетно атрактивна, амфитеатар је увек био пун не само студената медицине него и заинтересованих слушалаца свих животних доба и образовања.

ВУЈИЋ, Владимир

1. *Encephalitis larvata* / др Владимир Вујић. – Београд: Научна књига, 1948. – 111 стр.

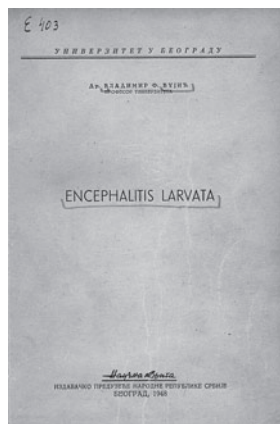
Е 403

У *Прејегу предавања Медицинске велике школе у Београду за 1951/52 г.* стоји да је на Неуропсихијатријској клиници у Пастеровој улици, Војин Матић „асистент, лекар специјалиста“.

Занимљиво је да од 1948–1954. Медицински, Стоматолошки и Фармацеутски факултет нису били у саставу Београдског универзитета него Медицинске велике школе која је за то време имала засебан Ректорски колегијум и све остале органе управљања.

Те 1946. године, Неуропсихијатријска клиника у Београду је добила позив из Министарства просвете да одабере некога ко би на курсу за наставнике дефектологије на Вишој педагошкој школи држао предавања из дечије психијатрије. У том тренутку у Београду је било само пет психијатара а један од њих, др Хуго Клајн, већ је преусмерен на редитељски позив. Тако је посао предавача и улога специјалисте за децу поверена Матићу. Ово задужење за њега је било од огромног значаја јер му је помогло да схвати да управо тај посао прецизно дефинише оно што до тада ни сам није препознавао као суштинско подручје свога интересовања.

Затим је у Београду је 1948. године представник Светске здравствене организације затражио од Министарства здравља да позове лекаре да се пријаве за стипендије за специјализације у иностранству. Матић се јавио за специјализацију, наравно из дечије психијатрије у Паризу, код професора Ејера. Добио је ту стипендију и након искустава са француским лекарима у заробљеништву, сусрет са „француском школом“ био му је веома пријатан пре свега због психолошке а не организацијске оријентације. Наиме,

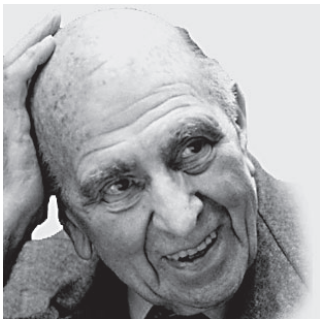
они су многа психичка обољења стављали у социјални контекст, тумачећи их као последицу проблематичних породичних и међуљудских односа, што се поклапало са Матићевим већ донекле формираним ставом.

Професор **Georges Heuyer** (1884–1977), спада у ред пионира европске дечије психијатрије на париској медицинској школи. Руководио је првом дечијом неуропсихијатријском службом у Паризу 1925. г. која је доцније развила своје поље рада бавећи се делинквентним адолесцентима и децом са проблемима анксиозности али и менталне ретардације. Био је члан Француске националне медицинске академије (*Académie Nationale de Médecine*), написао читав низ радова из ове области. Једно од његових познијих дела налази се у фонду Универзитетске библиотеке.

Професор Ејер је, као многи Французи, био добровољац на српској страни у Првом светском рату и знао је српски језик.

HEUYER, Georges

2. La schizophrénie / Georges Heuyer.- Paris: Presses universitaires de France, 1974.- 230 стр.

Серж Лебовиси

У Паризу је Матић провео годину дана. Хабилитирао је са радом *Malformation multiples*. Поред Ејера упознао је будуће славне светске психоаналитичаре који се баве дечијом психоанализом: Сержа Лебовисија и Ренеа Диаткина, са којима остаје у тесним стручним али и пријатељским односима читавог живота.

Серж Лебовиси (**Serge Lebovici**), дечији психијатар и психоаналитичар. Потиче из јеврејске породице од оца емигранта из Румуније и мајке пореклом из Алзаса. Рођен је 1915 у Паризу а умро 2000 у малом месту на југу Француске. Професор емеритус за дечију психијатрију, носилац Француске Легије части и ордена Ратни крст (*Croix de Guerre*) за заслуге у рату 1939–1945. Својим писаним и практичним радом дао огroman допринос изучавању дечије психопатологије.

Рене Диаткин (**René Diatkine**), рођен је 6. априла 1918. у Паризу где је и умро 1997. Припадао је породици руских Јевреја који су се двадесетих година прошлог века, у оквиру великог таласа избеглица, напустивши Русију, доселили у Француску. Студије медицине започео је 1939. г. а завршио их после рата.

Радио је у психоаналитичким институцијама које су се бавиле децом, предавао на универзитетима, сарађивао у организацијама заинтересованим за дечије ментално здравље, покретао часописе из те области. Сарађивао је са Ејером, Лаканом, Лебовисијем, Левенштајном и многим другим истакнутим стручњацима на пољу психијатрије и психоанализе.

По повратку у земљу, са професором чији је асистент био, Матић је почео да учествује на психијатријским конгресима у земљи и иностранству. Објављује своје прве радове. Врата научне каријере су му одшкринута али, латентни конфликт са професором Вујићем, који се слутио још од пре рата, све више се изоштравао и временом на жалост продубљивао.

До окончања каријере на Медицинском факултету дошло је већ 1952. г. Са Катедре за психијатрију Медицинског факултета Матић је прешао на тек основану Катедру за психологију на Филозофском факултету што је за њу у том тренутку био велики добитак.

Дошавши на позив професора Борисава Стевановића, Матић је овде покренуо први клинички предмет, Психопатологију деце и омладине. На Катедри за клиничку психологију увео је и предавао и Менталну хигијену са основама психолошког саветовања. Тиме и на многе друге начине, он је веома допринео развоју идентитета клиничке психологије код нас.

Са колеџама Милицом Јојић-Миленковић, Светомиром Бојанином, Невенком Тадић или Ксенијом Кондић, писао је радове из области дечије и адолесцентне психологије, психијатрије и психоанализе као посебних дисциплина па су тако и оне у нашој средини стекле право грађанства.

На Филозофском факултету, од 1952. г. када је примљен у звање асистента, за хонорарног доцента Дечије психопатологије изабран је 1954. године, доцент је постао 1958., ванредну професуру добио је 1963, а за редовног професора изабран је 1976.

Рад Војина Матића на катедри за психологију памте многи његови студенти као нешто сасвим изузетно на студијама:

Проф. Игњат Игњатовић, који је на новосадском Одељењу за психологију дуги низ година држао предмет Методологија научног истраживања а потом Психологија личности, говори: *„Моја експериментална и психоаналитичка истраживања из неколико срећних година када је Војин Матић зајочињао свој рад. Тада је он држао предмет који се звао Дечја психопатологија, или некако слично. То нису била предавања класичног типа, већ оно што се данас зове радионица. Скупи се група студената, па он на почетку или нешто мало прича или нешто мало чита, само да би зајогенуо разговор. Целе једне године разговарали смо, рецимо, о храни, о хранењу, што ће рећи, Матић је тада истраживао оралну фиксацију и орални карактер. Можда је некоме невероватно да то може да траје целу годину.... Једно што ми је било интересантно на студију психологије јесу ти сусрети са Матићем и откривање психоанализе у изворном облику – дакле, стварна новина. И мислим да је права психологија која је тада мога да се слуша била тамо“¹¹*

Сви поменути резултати су пажње вредни али, Матић је свој одлазак са Медицинског факултета ипак сматрао губитком а многи професионалци процењују да је то био губитак и за психијатрију и за пацијенте.

¹¹ Игњат Игњатовић: *Реквизи*, „Психолошке новине“ Београд, бр.222, год. XXIII, фебруар 1999, стр. 10-11

проф. Диаткин

Своју истинску потребу за праксом Матић је компензовао оснивањем „Медицинско-педагошког саветовалишта за децу и омладину“ које се бавило психичким проблемима деце и младих. Ту је са својим колегама сличне оријентације организовао све онако како је сматрао да начела струке налажу и све је функционисало ваљано. Бавио се младима, бавио се њима целовито у оквиру социјалног миљеа из кога потичу, анализирао их је тимски са психолозима, педагозима и социјалним радницима.

У Саветовалишту је поставио окоснице личној едукацији, теорији и супервизији са колегама Славком Брзев, Милицом Јојић, Милицом Маринков, Љиљаном Милосављевић, Кајом Радовановић, Владом Петровићем.... Разлога за задовољство било је и на професионалном плану, јер су резултати рада били изузетни а репутација у складу са њима. Међутим екипа која је ту радила имала је далеко више него колегијалне односе и то је био додатни позитивни импулс.

Поред осталих вредних резултата, пракса овог Саветовалишта је стручној јавности донела разумевање кључне потребе да на таквом послу заједнички треба као тим да раде неуропсихијатри, психолози, педагози и социјални радници. Тих година и у Европи је та врста институција била реткост те је „Саветовалиште“ својим одличним резултатима стекло статус огледне установе и ван граница ондашње Југославије. Ово је Матићу донело огромну и стручну и људску радост.

На жалост, након десетак година постојања, када је требало да се рад ове институције прошири, уз образложење да „нашем друштву није потребно“, Саветовалиште је распуштено. Тимски рад, едукативна анализа, пројективни тестови и психоанализа, сматрани су буржоаским инструментаријем и у ондашњем режиму нису имали поборнике. Људи који су ту радили расејани су по другим местима, просторије су испражњене, библиотека је избачена и разбацана. Професионални углед међутим, који су стекли кроз рад са Војином Матићем, био је најпозитивнија препорука његовим сарадницима за даљи рад.

Тих година, готово потпуно сам и веома дуго сасвим бесплатно, Матић је са великим ентузијазмом обучавао будуће аналитичаре у ономе што у свету представља тренинг за аналитичаре терапеуте. Иако он није био тај који је донео психоанализу у Србију, психоанализа као психотерапија без Војина Матића код нас не би постојала, сматрају његови ученици.

Петар Клајн¹² у својој књизи *Razvoj psihoanalize u Srbiji (Subotica, 1989.)*, представљајући живот и рад пет пионира психоанализе у Србији, већ у насловима, поред имена, само по једном речју одређује шта је *differentia specifica* за сваког од њих. Неко је ту *иpетитеча*, неко *симбол*, неко *ипрактичар* а Војин Матић - *учиџел*. Захваљујући таквом учитељу, његови ученици су успели да прошире утицај психоанализе на колеге са којима су радили и да допринесу да се успостави теорија психоанализе као аутономна научна дисциплина.

На трагу свих тих резултата, половином осамдесетих година, међу ученицима Војина Матића јавила се потреба да београдска психоанализа добије заслужено међународно признање, изађе из изолације и повеже се са европском и светском јавношћу. Тамара Штајнер-Поповић, члан Београдске групе, допринела је остварењу ове потребе. Београдско друштво за развој психоанализе формирано је новембра 1990. по завршетку II конференције за источну Европу која је одржана код нас у организацији Хан Хрун Прахен, председнице ЕПФ (European Psychoanalytic Federation).

¹² На жалост рано преминули талентовани психоаналитичар

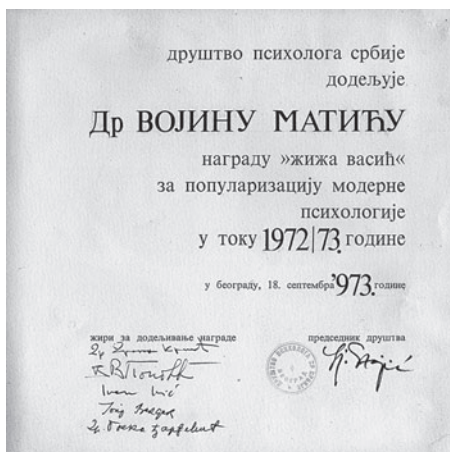
Током прве половине 1995-е, усред санкција којима је наша земља била подвргнута, уз подршку копредседавајућих ИПА за Источну Европу, пред комисијом од пет тренинг аналитичара највише светске репутације из разних европских земаља, наших шест потенцијалних кандидата прихваћени су за чланове ИПА-а. Као седми, на основу целокупног доприноса развоју психоанализе код нас, за члана је признат и Војин Матић. Светски психоаналитички врх није знао да су се његов труд и борба за психоанализу простирали далеко мимо наше земље јер је као члан Светске здравствене организације чинио што је могао.

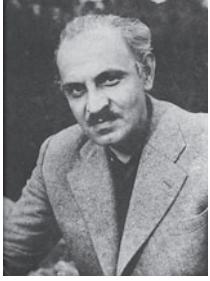
На конгресу у Сан Франциску, проф. Матић добија од ИПА признање за развој психоанализе на територији бивше Југославије. Захвалницу је у његово име примила Тамара Штајнер-Поповић, која постаје и први тренинг аналитичар бивше Источне Европе у оквиру Светске психоаналитичке асоцијације. Чланови Београдске групе стекли су право на едукацију, што је у овом делу света ретко и велико је признање за наше стручњаке, али пре свега за њиховог учитеља, професора Матића.

Но, уколико се у оквиру представљања Матићевог професионалног пута вратимо његовом доприносу високошколској настави и нашој универзитетској заједници, осим кроз вансеријски професорски рад, морамо рећи да ју је он унапредио и на друге начине. Био је један од оснивача Више дефектолошке школе (1954), израдио је планове и програме и био први професор Методике индивидуалног социјалног рада у новооснованој Вишој школи за социјалне раднике, при оснивању Дефектолошког факултета био је председник комисије а на Факултету политичких наука члан Комисије за основну наставу. На овом факултету седамдесетих година бива ангажован на десетак година, да предаје предмет Методика социјалног рада.

Своју универзитетску каријеру завршио је 1. октобра 1979. када је отишао у пензију.

Осим поменутих светских признања, добитник је и многих домаћих, како од факултета на којима је радио тако и од друштава где је био активан. Тешко их је све побројати али, међу њему најдраже сигурно се може уврстити награда Друштва психолога Србије „Жижа Васић“, коју је добио 1973. год. Личност чије је награда носила име био је дугогодишњи сарадник и близак и веома драг пријатељ Војина Матића.

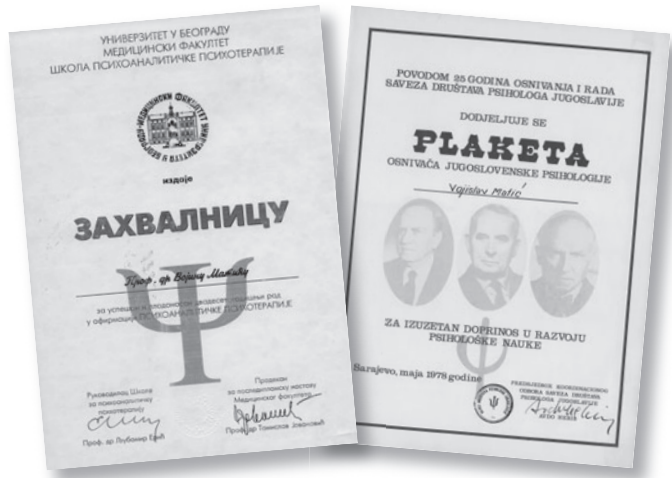

Живорад Жижа Васић (1912–1966), психолог, основну школу завршио у Књажевцу, а гимназију у Зајечару. Дипломирао 1936. на групи за психологију на Филозофском факултету у Београду и ту и остао као асистент. Почео да ради докторску дисертацију, али због сукоба са професором Бориславом Стевановићем није докторирао иако је славио за једног од најперспективнијих стручњака.

Он је својим тумачењем психологије стварао заљубљенике у психологију. Помагао је свима и уживао у статусу свезнајућег жреца код кога се долазило као на ходочашће. Упознао се са Матићем на Медицинском факултету у време када је овај преживљавао тешке дане асистентуре код проф. Вујића. Занимала га је психијатрија али и физиологија и многе друге области. По ширини интересовања имао је сличности са Матићем.

„Сваки човек има свој земљотрес, неки од тог земљотреса стварају чудеса а неки гину“, била је узречница Жиже Васића. Чудо које је он створио јесте љубав какву је ретко ко уживао међу познаницима. Разлога за то сигурно је било много али међу онима који се истичу свакако је и тај да је у саговорнику стварао задовољство што је жив и уливао огромну веру у могућност да оствари своје снове.

О својој раду у писму Драшку Ређепу из августа 1998. г. Војин Матић каже: „Мој се нечујни јавни рад исцлајашо. Ни психијатрија, а већ ни психолошка катедра нису ни издалека онакви какви су били када сам њокренуо ишћаше у форумима и шћашћи. Да сам се бавио научним радом у својим еснафима, међу лекарима и психолозима, сићуран сам да се још дуго нишћаша не би њроменило. Око тридесет година сам се ѡудио да се психијатрија одвоји од неврологије, али је усћех ѡсћашо само ѡловичан. Са децијим домовима и болницама је још јоре шћашо се шћиче ѡзнавања ѡшћреба човека. Посејао сам семе и у друћаш ѡодручја у којима се ѡсленици сећају да су ме слушали или чћашћали. То је, сазнао сам касно, цена ѡмоћаш човеку који ми је ѡсћашо ѡримаран. Једни унајрећују, друћаш шћаш руше али не из зле намере нећаш што их ѡне ѡоимања добра и зла.“¹³

Упркос званичним признањима у нашој средини није успео да стекне врло висок ренеме какав је годинама имао у свету јер се око личног позиционирања није посебно трудио. Осим што је, по сопственом тврђењу,

¹³ Vojin Matić: *Šest pisama*, „Ulaznica“, Zrenjanin, br.170, str. 54.

у властити таленат за писање и бављење науком увек сумњао, он на једном месту каже, да је за редовног професора прилично касно изабран и помало уз „гледање кроз прсте“ својих колега јер, прописане норме није баш испуњавао. Писао је и то да „знање не може да надокнади сигурност“ па читаоци, али не и људи који су га изблиза познавали, из претходних а и многих других његових писаних речи, стичу уверење да му је та сигурност понекад недостајала. Највећи труд улагао је у оно у шта није сумњао да ће му успети а то је, да пре свега као лекар постигне помаке на практичном нивоу, у примени онога чиме се теоретски бавио. На општем плану у томе јесте успевао и то је убрајао у истинске и кључне резултате.

Чињеница да је у нашу науку на пољу психоаналитичке психотерапије унео свој људски сензибилитет удружен са богатим знањима стеченим у Бечу, Паризу и многим другим европским „школама“ чије методе је пратио на основу богате стране литературе и личних контаката као и то, да је овде створио предуслове за „школу“ високог угледа, недвосмислено сведочи о професионалном и духовном формату професора Војина Матића.

Желећи да му покажу своје поштовање, приврженост и љубав, Матићу су бивши студенти, тада колеге, приређивали многе почасте Њему у част штампали су тематске блокове или целе бројеве часописа, прослављали му рођендане а он је, као топао човек који реагује на људскост, увек то примао са великим задовољством.

Говорећи о себи на једном месту Матић каже: „*Одувек сам волео да у људској јем млађе у оно што сам ја знао и био сам изненађен кад ми је један колеџа рекао да не треба студентима, и нарочито младим лекарима, да кажем све што знам - нек се мало помуче и сами*“.¹⁴ Такав његов став му је једним делом вероватно обезбедио омиљеност коју је уживао у професионалним круговима.

МАТИЋ, Војин

3. *Značaj izučavanja malformacija* / Vojin Matić // Narodno zdravlje. – God. VI, br. 9–10, 1950, str. 266–267.

Ч 560

4. *Dete u bolnici* / Vojin Matić // Medicinski glasnik. – God. VIII, br. 7–8, 1954, str. 275–278.

Ч 626

5. *O decjim konvulzijama* / Vojin Matić, Nikola Volf i Srboljub Stojiljković // Medicinski glasnik. – God. VIII, br. 11–12, 1954, str. 440–444.

Ч 626

6. *Vaspitanje deteta* / Dr V. Matić i Dr M. Jojić. – Beograd: Tehnička knjiga, 1957. – 145 str.

J 1394

7. *Друџа љоловина медицине* / Војин Матић // Медицински гласник. – Год. 12, бр. 8, (1958), стр. 297–300.

Ч 626

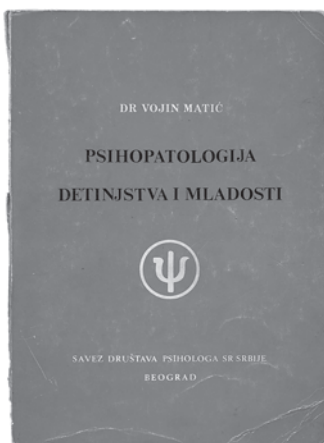
8. *Šta je mentalna higijena* / Vojin Matić // Psihološki bilten. – God. III, br. 3–4, (1959), str. 382–388.

Ч 655

¹⁴ Моји животи, Нови Сад, 1985, стр. 127

9. *Sugestije za jedinstvenu šemu organizacije psihijatrijske službe / Vojin Matić // Narodno zdravlje, - God. XVII, br. 2, (1961), str. 40-41.*
 Ч 560
10. *Psihološka služba u savetovalištu / Vojin Matić // Psihološki bilten. - God. VI, br. 1-2, (1962), str. 164-170.*
 Ч, 655
11. *О сѣиугу / Војин Матић // Књижевне новине. - Год. XXI, бр. 344 (4.1.1969.), стр.14.(псиологија)*
 VII 371
12. *Ошѹђена насѣава / Војин Матић // НИН. - Год. 19, бр. 957 (11.5.1969.), стр. 10.*
 VII 384
13. *Били сѣе на ѹсихоѹераѹију / Војин Матић // Књижевне новине. - Год. XXI, бр. 358 (19.7.1969.), стр.11-12.*
 VII 371
14. *Прилоѹ новој и слободнијој ѹсихичкој равноѹежи / Војин Матић // Просветни преглед. - Год. XXV, br. 29. (8. октобар 1969), стр. 6.*
 VII 381
15. *Rekonstrukcija i direktno posmatranje u psihoterapiji / Vojin Matić, Milica Jojic-Milenković i Ksenija Kondic // Anali Zavoda za mentalno zdravlje. - God. III, br. 2/3 (1971), str. 41-49.*
 Ч, 836
16. *Panel diskusija o spavanju, snu i sanjanju. Uvodna reč / Vojin Matić// Anali Zavoda za mentalno zdravlje. - God. III, br. 1 (1971), str. 5-6.*
 Ч, 836
17. *Наѹриѹ за једну ѹсихоаналиѹичку ѹеорију развоја ѹсихичкоѹ аѹараѹа / Војин Матић // Књижевна критика. - Год. III, бр.5-6 (1972), стр. 123-138.*
 Ч 961
18. *Edukacija u grupi / Vojin Matić //Anali zavoda za mentalno zdravlje. - God. VII, broj 2-3, (1975), str. 165-166.*
 Ч, 836
19. *Izmenе динамике односа према ауторитету и ѹјене последице у оквиру клиничке психологије / Vojin Matić // Psihologija. - Год 10, бр.2 (1977), стр. 3-15.*
 Ч, 759
20. *Vreme u psihoanalizi / Vojin Matić // Kultura. - Br. 36/37 (1977), str. 70-78.*
 Ч, 755
21. *Psihoza razvojnog doba / Vojin Matić // Psihijatrija danas. -God. X, broj 2 (1978), str. 133-141.*
 Ч, 836
22. *Primarna prevencija u razvojnom dobu / Vojin Matić // Psihijatrija danas. - God. XI, br. 2 (1979), str. 137-144.*
 Ч, 836
23. *Psihopatologija detinjstva i mladosti / Vojin Matić. - Beograd: Savez društava psihologa SR.Srbije, 1980. - 222 str.*
 приватна библиотека

Ова, и данас студентима веома драгоцена скрипта, штампана су након
Матићевог одласка у пензију

24. *Svojim đacima* / Vojin Matić // Psihologija. – Год XV, бр.1–2 (1982),
стр. 93–94.

Ч₁ 759

25. *Razvoj hvatanja i Ja* / Vojin Matić // Psihologija. – Год XV, бр.1–2
(1982), стр. 136–143.

Ч₁ 759

26. *Novi pogledi na matrijarhat* / Vojin Matić // Psihologija. – Год XV, бр.1–
2 (1982), стр. 185–192.

Ч₁ 759

27. *Људска семантика и њена сџрукџурација* / Војин Матић // Багдала.
–Год. XXXI, бр. 367 (1989), стр. 6–10.

Ч 891

28. *Povodom tematskog bloka „Psihologija Ja“ – razgovor sa prof dr Voji-
nom Matićem / Ksenija Kondić-Beloš* // Psihologija. – Год. XXIV, бр. 1–2
(1991), стр. 9–11.

Ч₁ 759

29. *Četiri eseja o govoru* / Vojin Matić. – Beograd: Zavod za udžbenike i
nastavne sredstva, 1993. – 36 str.

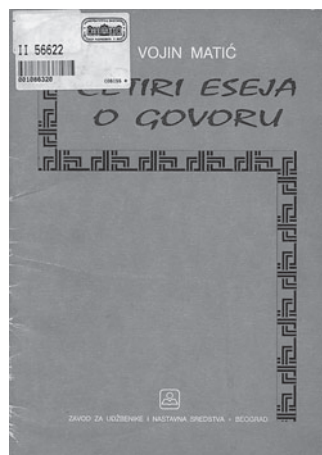
II 56622

30. *Pubertet* / Vojin Matić // Adolescencija – revolucija i evolucija u razvo-
ju. – Beograd: KBC „Dragiša Mišović“, 1997, стр. 15–20.

II 492

31. *Neprepoznato otkriće Konrada Lorenca* / Vojin Matić // Gledišta. – Год.
XXXIX, бр. 1–6 (1998), стр. 219–223.

Ч₁ 690

Палеоџсихолоџија

Да је остао на Медицинском факултету, научни развој Војина Матића свакако би текао другим путем. Наше психијатријске установе и психија-трија тиме би много добиле али би југословенска културна антрополо-гија изгубила. Његова веома темељна ситуираност у матичној струци – дечијој психотерапији, психоанализи и психијатрији удружена са бога-тим знањима и изразито широком културом створила је од Матића палеопсихолога изузетне класе.

Палеопсихологија објављена у четири капитална дела: *Заборављена бо-жансџива и Психоанализа миџске џрошлости* I, II, и III) у ствари је при-мењена психоанализа, психоанализа детињства човечанства. У сагледа-вању психичке еволуције човека ово је оригиналан психоаналитички допринос интердисциплинарног фона.

32. *Две Марије* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 26, бр. 2 (1971), стр.
120–127. knj. I psihoanal.

Ч 595

33. *Свети вук I* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 26, бр. 5 (1971), стр.394–404.
Ч 595

34. *Свети вук II* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 26, бр. 6 (1971), стр.514–528.
Ч 595

35. *Природа која оиџа* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 26, бр. 11 (1971), стр. 408–425.
Ч 595

36. *Zaboravljena božanstva* / Vojin Matić. – Beograd: Prosveta 1972. – 205. str.
I 13353

37. *Сџара божансџва (I) Родослов мечке Божане* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 27, бр. 4 (1972), стр. 299–315.
Ч 595

38. *Сџара божансџва (II), Међедовић, убијање змија* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 27, бр. 5 (1972), стр. 435–451.
Ч 595

39. *Сџара божансџва (III), Међедовић. Словени у новој џосџојбини* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 27, бр. 6 (1972), стр. 539–552.
Ч 595

40. *Миџ о хероју (I) Реконсџрукџија и верификаџија* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 27, бр. 8 (1972), стр. 152–164.
Ч 595

41. *Миџ о хероју (II) Подвизи хероја* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 27, бр. 9 (1972), стр. 272–280.
Ч 595

42. *Mene suda realnosti* / Vojin Matić // Delo. – Год. 18, књ. 18, бр. 8–9 (1972), стр. 1028–1045.
Ч₁ 523

43. *Paleopsihologija* / Vojin Matić // Psihologija. – Год VI, бр. 3–4 (1973), стр. 43–50.
Ч₁ 759

44. Древни језик човека / Војин Матић // Књижевне новине. – Год. XXV, бр. 440 (1.6.1973.), стр. 4.
VII 440

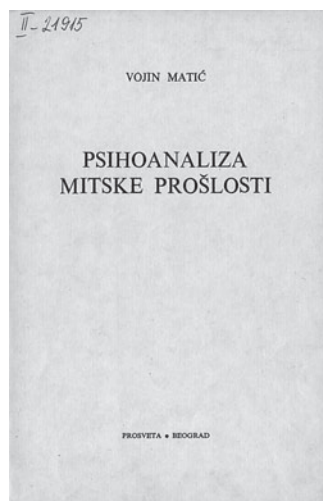
45. Психологија сукоба мишљења / Војин Матић // Књижевна реч. – Год. II, бр. 19 (октобар 1973.), стр. 11.
VII 440

46. Иран, пупак света / Војин Матић // Књижевне новине. – Год. XXV, бр. 453 (16.12.1973), стр. 3.
VII 371

47. *О болу за изџубљеним* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 28, бр.4 (1973), стр 360–366.
Ч 595

48. Мајка смрти / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 149, књ. 411, св. 6 (1973), стр. 617–641.
Ч 945
49. Балвани / Војин Матић // Књижевност. – Год. 28, бр. 8–9 (1973), стр. 120–133.
Ч 595
50. Рађање прада (I) / Војин Матић // Књижевност. – Год. 28, бр. 11 (1973), стр. 386–397.
Ч 595
51. Слеји ђуслар / Војин Матић // Књижевна критика. – Год. V, бр. 1 (1974), стр. 53–63.
Ч 961
52. Рађање прада (II); Развој балвана / Војин Матић // Књижевност. – Год. 29, бр. 2 (1974), стр. 120–131.
Ч 595
53. Мустра грба на стећцима / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 150, књ. 413, св. 3 (1974), стр. 310–337.
Ч 945
54. Patina večnosti / Vojin Matić // Delo. – Год. 20, књ. 20, бр. 6 (1974), стр. 701–729.
Ч₁ 523
55. Крваве женидбе; Вечни ђовраћак / Војин Матић // Књижевност. – Год. 29, бр. 11 (1974), стр. 398–409.
Ч 595
56. Крваве женидбе (II); На букви јабука / Војин Матић // Књижевност. – Год. 29, бр. 12 (1974), стр. 493–507.
Ч 595
57. Зов лејої / Војин Матић // Књижевна критика. – Год. VI, бр. 2 (1975), стр. 27–34.
Ч 961
58. Колевка човека / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 151, књ. 416, св. 1–2 (1975), стр. 56–66.
Ч 945
59. Uvod u čitanje Rut Benedikt / Vojin Matić // Obrasci kulture // Rut Benedikt. – Beograd: Prosveta, 1976. – 7–17.
I 19934
60. Psihoanaliza mitske prošlosti / Vojin Matić. – Beograd: Prosveta 1976. – 205 str.
II 21915
61. Zemaljska ljubav / Vojin Matić // Književna kritika. – Год. VII, бр. 4 (1976), стр. 5–15.
Ч 961
62. Lepota u otkrivanju ljudskog / Vojin Matić // Književna kritika. – Год. VIII, бр. 2 (1977), стр. 79–91.
Ч 961

63. *Mit o silasku u donji svet kod južnih Slovena* / Vojin Matić // Književna kritika. – God. VIII, br. 6 (1977), str. 39–59.
Ч 961

64. *Културно–историјска функција ојџора и најредак науке* / Војин Матић // Градина. – Год. XIV, br. 2 (1979), стр. 13.
Ч 947

65. *Велики и мали* / Војин Матић // Књижевна реч. – Год. VIII, бр.118 (10. март 1979.), стр. 13.
VII 440

66. *Psihoanaliza mitske prošlosti II* / Vojin Matić. – Beograd: Prosveta, 1979. – 258 str.
II 21915

67. *Psihoanaliza mitske prošlosti III* / Vojin Matić. – Beograd: Prosveta, 1983. – 241 str.
II 21915

68. *Začeci tragedije* / Vojin Matić // Književna kritika. – God. XV, br. 3–4 (1984), str. 52–61.
Ч 961

69. *Začeci umetnosti* / Vojin Matić // Polja. – God. XXX, br. 304–305 (1984), str. 260–262.
Ч₁ 592

70. *Trans i umetnost* / Vojin Matić // Polja. – God. XXXI, br. 315 (1985), str. 165–167.
Ч₁ 592

71. *Srednjovekovne kaluđerske šale i njihova mitska pozadina* / Vojin Matić // Polja. – God. XXX, br. 322 (1985), str. 460–465.
Ч₁ 592

72. *Kako su životinje pripitomile čoveka* / Vojin Matić // Polja. – God. XXXIII, br. 336 (1987), str. 81–82.

Ч₁ 592

73. *Metamorfoze umetničkoig doživljaja* / Vojin Matić // Polja. – God. XXXIII, br. 341 (1987), str. 1–3.

Ч₁ 592

74. *Embriologija dobra i zla* / Vojin Matić // Polja. – God. XXXIII, br. 345 (1987), str. 452–454.

Ч₁ 592

75. *Grupni narcizam i istorija* / Vojin Matić // Polja. – God. XXXIV, br. 350 (1988), str. 137–138.

Ч₁ 592

76. *Prostori umetničkih vrednosti* / Vojin Matić // Polja. – God. XXXIV, br. 353–354 (1988), str. 324–326.

Ч₁ 592

У часопису Поља Матић је сарађивао врло редовно пуних осам година.

77. *Semantika i emocije* / Vojin Matić // Polja. – God. XXXV, br. 369 (1989), str. 451–452.

Ч₁ 592

78. *Чежња за изиубљеном срећом* / Војин Матић // Градина. – XXVII, бр. 2 (1992), стр. 5–7.

Ч 947

79. *Estetski doživljaj* / Vojin Matić. // Delo. – God. 25, knj. 25, br. 4 (1979), str. 40–63.

Ч₁ 523

80. *Трајом мистерија у малоазијском неопитском насељу Чајнал Хујук* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 36, бр. 1 (1981), стр. 212–225.

Ч 595

81. *Митске личности косовској боја; Девети Јујовића* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 37, бр. 7–8 (1982), стр. 910–929.

Ч 595

82. *Мистика њорцелана* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 38, бр. 3–4 (1983), стр. 688–698.

Ч 595

83. *Poreklo svete Ane kod Leonarda / Vojin Matić // Polja*. – God. 29, br. 291 (1983), str. 242–243.
Ч, 592
84. *Dubrovnik, sveta zemlja Slovena / Vojin Matić // Polja*. – God. XXX, br. 321 (1985), str. 434–436.
Ч, 592
85. *Трагови Трисиана и Изолде у нашим народним њриповејкама / Војин Матић // Књижевност*. – Год. 41, бр. 4 (1986), стр. 712–718.
Ч 595
86. *Грође светиої Симеона и вера / Војин Матић // Књижевност*. – Год. 41, бр. 8–9 (1986), стр. 1262–1278.
Ч 595
87. *Крачун / Војин Матић // Balcanica*. – XXI (1990), 303–307.
V 232
88. *Носџалија за смрћу у Хазарском речнику / Војин Матић // Књижевност*. – Год. 45, бр. 11–12 (1990), стр. 1868–1875.
Ч 595
89. *Лейоџа ирационалної / Војин Матић // Књижевност*. – Год. 47, бр. 5,6,7 (1992), стр. 936–940.
Ч 595
90. *Жена као фасцинација / Војин Матић // Књижевност*. – Год. 47, бр. 8,9,10 (1992), стр. 1114–1122.
Ч 595
91. *Веселину Чајкановићу / Војин Матић // Источник*. – Год. VIII, бр. 31/32 (1999), стр. 134–140.
Ч 1007

Ово је једини Матићев рад о коме се он лично изражавао повољно.

Књижевни радови, радови о књижевности и уметности

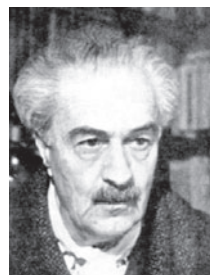
„Најујечайљивији је доживљај њсихотерапеуџа када њримеџи да еџеџски корен нечије креативности лежи баш у њаџологији... Један сензибилиџеџи који сви цене извире из неке њрикривене настџраности...“.

Поред стручних радова из психијатрије и психологије као и оних из области палеопсихологије у којима је осим стручности, искуства и истраживачког нерва видљив и веома изражен дар да се мисао артикулише јасно и лепо негованом реченицом, Војин Матић је имао и аутентични нерв писца, па је за собом оставио и знатан број чисто књижевних текстова. У њима као да се употпуњује слика не само о писцу Матићу него

и о његовој личности. Сви или бар највећи део тих текстова, укључујући и књигу *Моји животи*, аутобиографске су природе. Аутобиографски су текстови који говоре о детињству у Бечкерекy, годинама проведеним у заробљеништву али посредно и они о Тодору Манојловићу.

Да ли је на записивање доживљеног утицало то што је као дете у кући често слушао заводљиве приче очевог пријатеља Вељка Петровића који је са „слашћу описивао белу чипку са медаљоном око врата неке даме из прошлог века или пак дунст компот, који је сервирала уз куглоф и чај“¹⁵, које су њему биле бескрајно занимљиве? Да ли је то чинио из потребе да сачува од заорава ситуације, призоре и доживљаје, како своје тако и туђе? Без обзира на мотиве, иза тих текстова открива се један танани сензибилитет у сусрету са којим читалац излази пре свега обогаћен људскошћу. „И није толико важно како ја све то проживљавам, колико имам потребу да се осети како испод коже описаних личности куца срце. Како то они за нечим цезну, како трагају за недостижним, како их нешто саплиће...“¹⁶

Вељко Петровић (1884–1967) рођен је у Сомбору, студирао права у Будимпешти, у младости био новинар, прешао је у Београд 1911. и од тада до смрти био учесник у свим важнијим збивањима главног града и Србије: ратни извештач у Балканским ратовима, добровољац у Првом светском рату, учесник албанске одисеје, у изгнанству сарадник и члан Југословенског одбора, по повратку у земљу, између два рата, високи чиновник у Министарству просвете, за време Немачке окупације у Другом светском рату једно време интерниран у Бањички логор, после ослобођења управник Народног музеја у Београду. Био је члан САНУ, председник Матице српске, написао око сто приповедака и велики број текстова из књижевности и уметности.

Један је од највећих европејаца српске модерне културе, чије усмено приповедање је имао среће да слуша Војин Матић у младости, био је Тодор Манојловић (1883–1968). Од њега је много научио о књижевности, уметности, великом свету. О сликарству је од њега научио све што је доцније знао, а кажу да је јако много знао. Ова занимљива личност касније је била је једна од значајнијих Матићевих литерарних тема.

Рођен у Великом Бечкерекy, био је књижевник, књижевни и ликовни теоретичар, и драмски писац који је својом првом драмом „Центрифугални играч“ (1930. године) поставио темеље модерне српске драме. Завршио је Филозофски факултет – Одсек историје уметности у Базелу 1914. године. Први светски рат затекао га је у Италији. Године 1916. одлази на Крф као добровољац.

Сарађује у Српским новинама и Забавнику. Од 1920. до 1924. године био је секретар Опере, затим библиотекар Сената и професор београдске Уметничке академије. Сарађивао је са многим књижевним листовима и часописима, уз веома запажену преводилачку активност.

Између осталих награда одликован је Палмом Француске академије. Написао велики број песама, есеја, чланака и критика које су обухватиле све области уметничког стваралаштва. Од драма се издавају: *Центрифугални играч*, *Кашинкини снови*, *Наход Симеон*, *Ојчињени краљ*, *Сан зимске ноћи*, *Комедија дел арте*.

Између два светска рата интензивно је писао ликовне критике а оцене које је у овим текстовима изрекао, поводом изложби најзначајнијих југословенских сликара, послужиле су за данашњу периодизацију у ликовној уметности 20. века.

¹⁵ *Исфо*, стр. 233

¹⁶ *Исто*, стр. 234.

POZORIŠNO IGRALIŠTE
sezona 1966/67.

Војин Матић

НЕЋЕШ ЈЕСТИ БАТАК

(Икар на бициклу)
tragi-komedija u 2 čina

Режија
Петар М. Теслић

Uloge tumače:

Ikar: Slobodan Đurić
čovek: Milivoje Đaskalević
žena: Vera Milošević
ujka: Minko Djerić

Muzika: JELENA MILENKOVIĆ, kostimi: OJJA
MILJKOVIĆ, scenografija: MIHAILO
SIMIDRIJEVIĆ

Đogađa se u otaru balkanskog poluostrva kat-
kad noću: smešno, katkad danju: tužno.

predstava traje od 20,5 do 21,45 časova a u
pauzi častimo sve naše cenjene goste čašom
lukuznog napitka iz Škotske: RACKE WHISKY
sa blagim ukusom dima.

želimo Vam sve najlepše

Када је о распону Матићевих стваралачких могућности реч, ваља истаћи да је он 1950. године написао један сценарио за филм под насловом *Забрављена усйомена* који, како Матић каже: „нико није желео да изведе“, а рукопис није сачуван. Такође, написао је и две драме али, на жалост, ни ти текстови нису објављени нити су рукописи сачувани. Ипак, о њима постоје трагови. Драма *Икар на бициклу* изведена је у „Позоришном игралишту“ Радомира Стевића Рас-а у сезони 1966–67 године под измењеним насловом *Нећеш јести батак*.

ПОЗОРИШНО ИГРАЛИШТЕ:

ПСИХИЈАТАР У ПОЗОРИШТУ

Премијера комедије Војина Матића „Нећеш јести батак“ у режији Петра М. Теслића

Задужбина РАС (Позоришно игралиште, Театар националне драме) приказивао је представе од 28. јануара 1961. до 30. августа 1972. г. Оснивачи групе били су Радомир Стевић Рас, сликар и графичар и глумци: Ева Рас, Петар Краљ, Душан Голумбовски, Драгиша Новаковић, Душан Ђурић, Слободан Ђурић и Иван Бекјарев. Представе су се изводиле у згради листа *Борба*, Малој сали Дома Синдиката, Дому културе Светозар Марковић и двористиу Капетан Мишиног здања. Представе по којима их памти наша култура су *Чарайа од сјоо иејџи А. Поповића* (1964), режија Н. Комадине, *Највећи филозоф у мом селу* М. Димића (1966), режија П. Теслић и *Да ли је могуће другови да смо сви ми волови?* Ј. Кесара (1969), режија Р. Шарановић.

Рукопис друге драме *Слејо доба*, добио је веома афирмативан приказ из пера Зорице Јевремовић у часопису *Књижевност* бр. 3. из 1988. г, чији је један блок тематски био посвећен раду Војина Матића. Само захваљујући томе, што је ауторка за мото текста узела део из поменуте драме, ми можемо стећи некакав овлашни утисак о аутентичном штиву чији је ово једини сачувани траг: „*Све шјоо ухвaјшмо круни се и ишчезава. Ничеј чвр-сјој, ничеј здравој, сама йаучина мекша од најйананије нији, чвршиа од најчвршиих конојаца. Ви бисће хйели Душановој сјаја или бар Лазарове жрйве, хйели бисће срце да вам исйуни йонос, йа ма и збој славној йроја-дања. А можда и више чезнемо за йројадањем и његовом величином нејо за йобедом. Заишћо йокушавамо да црйимо снайу у йоразу на Косову*“.¹⁷

Осим оригиналних књижевних радова, Матић је оставио и низ есеја у којима се бавио анализом туђега стваралаштва, антрополошком димензијом уметности или феноменологијом естетске свести.

¹⁷ Слепац, VIII слика, *Слејо доба* Војина Матића, рукопис стр. 15

МАТИЋ, Војин

92. *Brdo ljubavi i mržnje* / Vojin Matić // Delo. – God 8, knj. 8, br. 7 (1962), str. 844–869.

Ч₁ 523

93. *Tri sestre* / Vojin Matić // Delo. – God. 10, knj. 10, br. 7 (1964), str. 1054–1074.

Ч₁ 523

94. *Togou u Бечкерекy* / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 149, књ. 411, св. 5 (1973), стр. 453–460.

Ч 945

95. *Akakije Akakijević* / Vojin Matić // Ulaznica. – God IX, br. 49–50 (1975), str. 52–56.

Ч₁ 748

96. *Svetli trenuci* / Vojin Matić // Ulaznica. – God X, br. 53–54 (1976), str. 43–47.

Ч₁ 748

97. Љубав и смрт у Зрењанину / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 152, књ. 418, св. 6 (1976), стр. 660–676. Из „Моји животи“

Ч 945

98. *Pajine priče* / Vojin Matić // Ulaznica. – God XI, br. 60 (1977), str. 39–44.

Ч₁ 748

99. Град на крај света / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 154, књ. 422, св. 1–2 (1978), стр. 206–217.

Ч 945

100. *Дечак на Калемејдану* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 33, бр. 7–8 (1978), стр. 1312–1319.

Ч 595

101. *Јунак наших дана* / Војин Матић // Градина. – Год. XIV, br. 6 (1979), стр. 19.

Ч 947

102. *Два давна лејла* / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 156, књ. 425, св. 3–4 (1980), стр. 634–641.

Ч 945

103. *Васа Живковић и Панчево њејовој времена* / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 157, књ. 427, св. 1 (1981), стр. 138–154.

Ч 945

104. *Решетке и њосле* / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 159, књ. 431, св. 6 (1983), стр. 992–1007.

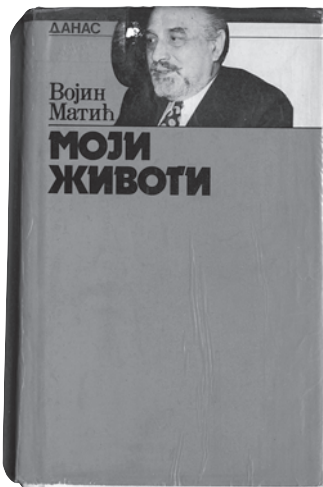
Ч 945

105. *Решетке и њосле* / Војин Матић // Летопис Матице српске. – Год. 159, књ. 432, св. 1–2 (1983), стр. 83–100.

Ч 945

106. *Кобна обдареносћ* / Војин Матић // Књижевност. – Год. 39, бр. 4–5 (1984), стр. 535–545. о Сави Мркаљу.

Ч 595

107. *Moji životi / Vojin Matić.* – Нови Сад: Матица српска, 1985.
– 382 стр.
I 30242

108. *Opraštanje od stvarnosti / Vojin Matić // Ulaznica.* – God XXIII, br. 119–120 (1989), str. 13–18.
Ч₁ 748

109. *Vaња / Војин Матић // Књижевна реч.* – Год. XIX, бр. 355 (10 јануар 1990), стр. 6–7.
VII 440

110. *Kiĉ između nužnosti, nemoći i zlonamernosti / Vojin Matić // Polja.* – God. XXXVII, br. 385 (1991), str. 136–137.
Ч₁ 592

111. *Пићања континуиране развоја уметности / Војин Матић // Ка филозофији уметности : у спомен Милану Дамњановићу.* – Београд: Универзитет уметности у Београду, 1996. – Стр. 112–123.
II 60202

112. *Skazanja o Todošu / Vojin Matić // Ulaznica.* – God XXVI, br. 131,132,133 (1992), str. 3–13.
Ч₁ 748

113. *Šest pisama / Vojin Matić // Ulaznica.* – God XXXIV, br. 170 (2000), str. 53–58
Ч₁ 748

Остали радови

Као образован човек широких интересовања, занимао се за све што се око њега догађа и често писао о неким актуелним друштвеним појавама.

114. *Криминал и грађанска одговорност / Војин Матић // НИН.* – Год. 21, бр. 1050 (21.2.1971.), стр. 40.
VII 384

115. *Мирно сјавај исправни грађанине / Војин Матић // Књижевне новине.* – Год. XXIII, бр. 389 (24.4.1971.), стр. 3.
VII 371

116. *Савремени терор научника / Војин Матић // НИН.* – Год. 18, бр. 923 (15.9.1968.), стр. 9.
VII 384

117. *Између њоноса и сираха / Војин Матић // НИН.* – Год. 19, бр. 968 (27.7.1969.), стр. 2.
VII 384

Преводилачки рад

Иако је био полиглота, Војин Матић је за собом оставио мали број превода. У његовим успоменама помињу се преводи неких дела које је у младости радио али ми нисмо успели да им уђемо у траг. Да ли су то били младалачки покушаји око чијег штампања се није потрудио није познато. Како је имао много других интересовања није чудо да су га одвукла од преводилачког рада. Ипак, сматрали смо да је важно не прећутати ову његову делатност за коју је знања свакако имао али психолошких предраспозиција свакако не.

HOLMES, Gordon

118. *Uvod u kliničku neurologiju* / Gordon Holmes; [preveli dr Jovan Ristić i dr Vojin Matić] . – Beograd: Naučna knjiga, 1948. – 156 str.

E 611

FROJD, Sigmund

119. *Iz kulture i umetnosti* / Sigmund Frojd ; [preveli s nemačkog: dr Vojin Matić, dr Vladeta Jerotić i dr Đorđe Bogićević] . – Novi Sad: Matica srpska, 1969. – 357 str.

I 9617/5

ЈЕНСЕН, Вилхелм

120. *Градива* / Вилхелм Јенсен, Сигмунд Фројд ; [превели с немачког: Миодраг Радовић и Војин Матић] . – Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1992] . – 205 стр.

I 38842

ПИСАЛИ СУ О МАТИЋУ

О радовима Војина Матића и њему самом, писале су и колеге, психијатри, психолози и психоаналитичари али, највише их је ипак било из света књижевности и уметности.

121. *Војин Матић „Zaboravljena božanstva“* : recenzije / Ivan V. Lalić, Sveta Lukić, Momčilo Milankov // *Psihologija*. – God. VI, br. 1–2 (1973), str. 193–196.

Ч₁ 759

ДУШАНИЋ, Слободан

122. *Два љалеојсихолошка гела* / Слободан Душанић // *Историјски гласник*. – Бр. 1–2 (1977), стр. 165–167.

Ч 567

КОНДИЋ, Ксенија

123. V. Matic: *Psihoanaliza mitske prošlosti* / Ksenija Kondić // *Psihologija*. – God. X, br. 2 (1977), str. 121–123.

Ч₁ 759

СТАКИЋ, Јелена

124. *Војин Матић „Psihoanaliza mitske prošlosti“* / Jelena Stakić // *Polja*. – God. XXVI, br. 262 (1980), str. 443.

Ч₁ 592

ПОПОВИЋ, Тамара

125. *Život i delo prof. Matića* / Tamara Popović, Ivan Videnović // *Psihologija*. – God. XV, br. 1–2 (1982), str. 95–99.

Ч₁ 759

ЈЕРОТИЋ, Владета

126. *Злајна јесен Војина Матића* / Владета Јеротић // *Књижевност*. – Год. 44, бр. 3 (1988), стр. 302–311.

Ч 595

ГЛУШЧЕВИЋ, Зоран
127. *Мемоари једној аналитичара* / Зоран Глушчевић // Књижевност.
– Год. 44, бр. 3 (1988), стр. 302–316.
Ч 595

ЦАЦИЋ, Петар
128. „Прейознавања“ *Војина Мајића* / Петар Цацић // Књижевност.
– Год. 44, бр. 3 (1988), стр. 316–322.
Ч 595

ДАМЊАНОВИЋ, Милан
129. *Рационалности као вредности или вредности рационалности* / Милан Дамњановић // Књижевност. – Год. 44, бр. 3 (1988), стр. 322–325.
Ч 595

ПАНИЋ, Владислав
130. *Од маичној и мијској до естетској* / Владислав Панић // Књижевност. – Год. 44, бр. 3 (1988), стр. 325–331.
Ч 595

ЈЕВРЕМОВИЋ, Зорица
131. *Слеја романа историјских Срба или љубавна чешња једној мијрополија за сепром* / Зорица Јевремовић // Књижевност. – Год. 44, бр. 3 (1988), стр. 331–338.
Ч 595

КЛАЈН, Петар
132. *Učitelj Vojin Matić* Razvoj psihoanalize u Srbiji / Petar Klajn, Pedagoška akademija: Subotica, 1989, str. 55–74.
Прив. библиотека

РЕЂЕП, Драшко
133. *Komentari / Draško Ređep* // *Ulaznica*. – God XXXIV, br. 170 (2000), str. 58–60.
Ч₁ 748

ШТАЈНЕР ПОПОВИЋ, Тамара
134. *Čovek kome se ispunio san* / Tamara Štajner Popović, Aleksandar Vučo // *Vreme*. – God. X, br. 480, (2000), str. 32.
VII 278

АНОНИМ
135. *In memoriam; Vojin Matić* / anonim // *Ulaznica*. – God XXXIV, br. 170 (2000), str. 61–62.
Ч₁ 748

САДРЖАЈ

О циклусу	3
Уводне напомене	
Зашто и како о Војину Матићу?	5
Војин Матић - Филозофски факултет	9
Ксенија Кондић	
Приватност	13
Професионални и стваралачки пут	23
Психијатрија, психоанализа, психоаналитичка психотерапија и универзитетска каријера	24
Рад на палеопсихологији	33
Књижевни рад	38
Остали радови	42
Преводилачки рад	43
Писали су о Матићу	45

Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић“

За издавача
Богољуб Мазић

Уредник колекције
Марија Вранић-Игњачевић

Аутор изложбе и каталога
Марија Вранић-Игњачевић

Службени консултант
Проф. др Ксенија Кондић

Дизајн и коријума
Дејан Димитријевић

Штампа
„Радункић“

Тираж
500 примерака

CIP

